

A QUEN RESPONSABILIZAN OS CIDADÁNS?: A ATRIBUCIÓN DE RESPONSABILIDADES SOBRE AS POLÍTICAS PÚBLICAS NUN SISTEMA DE GOBERNO MULTINIVEL



A QUEN RESPONSABILIZAN OS CIDADÁNS?: A ATRIBUCIÓN DE RESPONSABILIDADES SOBRE AS POLÍTICAS PÚBLICAS NUN SISTEMA DE GOBERNO MULTINIVEL

Sandra León-Alfonso
Mónica Ferrín Pereira

Escola Galega de Administración Pública
Santiago de Compostela, 2007

Edita:

ESCOLA GALEGA DE ADMINISTRACIÓN PÚBLICA (EGAP)
Rúa de Madrid, 2 – 4, Polígono das Fontiñas
15707 Santiago de Compostela

Autoras:

Sandra León-Alfonso
Mónica Ferrín Pereira

Revisión lingüística:

Sara Pino Ramos
Laura I. Rubio Rendo

Diseño e maquetación:

Krissola Deseño, S.L.

I.S.B.N.:

978-84-453-4428-6

Imprime:

Plana Artes Gráficas, S.L.

Depósito legal:

C-2111-2007

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN	7
2. ACCOUNTABILITY E ATRIBUCIÓN DE RESPONSABILIDADES	9
2.1. Hipótese	11
3. CONTRASTACIÓN DA HIPÓTESE DE APRENDIZAXE	15
3.1. Variable dependente	15
3.1.1. Índice de acerto para o 1998	16
3.1.2. Índice de acerto para o 2006	17
3.1.3. Índice de acerto para Galicia e o resto de comunidades autónomas	19
3.2. Variables independentes	20
3.3. Análise empírica	20
4. HIPÓTESE DO NESGO POLÍTICO	27
4.1. Analise empírica	28
4.1.1. Variables dependentes e independentes	28
4.1.2. Primeira vaga de 2006 (xuño): exploración dos datos	29
4.1.3. Segunda vaga de 2006 (decembro): contrastación da hipótese	34
5. RESUMO DOS RESULTADOS E CONCLUSIÓNS	37
6. BIBLIOGRAFÍA	41
7. ANEXOS	43
Anexo I: Fichas técnicas	43
Anexo II: Medias dos índices de acerto para cada unha das políticas. Anos 1998 e 2006	44
Anexo III: Análises univariadas e bivariadas: CIS 2286/1998 e 1ª vaga EGAP 2006	44
Anexo IV: Análises univariadas e bivariadas: 2ª vaga EGAP 2006	69

1. INTRODUCCIÓN

O obxectivo deste traballo é analizar a atribución de responsabilidades nun sistema de goberno multinivel. Cando existe máis dun nivel de goberno con competencias na formulación e implementación de políticas, as responsabilidades sobre os resultados destas disípanse. Neste contexto, son capaces os cidadáns de identificar correctamente o nivel de goberno responsable dos resultados das políticas? A primeira hipótese que contrastamos neste estudo é a da aprendizaxe, segundo a cal, os individuos ao longo do tempo melloran o seu coñecemento sobre as competencias de cada administración e, por tanto, son máis capaces de atribuír responsabilidades correctamente. A segunda hipótese establece que a identificación do nivel de goberno responsable dos resultados das políticas está condicionada polas orientacións políticas dos individuos.

A relevancia deste tema de estudo radica na súa vinculación co funcionamento da democracia, en concreto, coa efectividade das eleccións como mecanismo de control e supervisión da actuación dos políticos por parte dos cidadáns. Para que os políticos sexan responsables das súas accións ante os cidadáns, estes últimos deben coñecer primeiro *quen é responsable e de que*. Se non é así, a atribución de premios e castigos polos resultados das políticas pode ser aleatoria. Por exemplo, se os cidadáns cren que a competencia sobre a política sanitaria é do Goberno central pero na realidade a xestión desta política está en mans dos gobernos autonómicos, as consecuencias electorais da mala ou boa xestión desta política pública poden recaer sobre un nivel de goberno que non ten responsabilidade sobre os seus resultados.

A distribución territorial do poder nos estados durante as dúas últimas décadas do século XX foi o resultado do nacemento ou fortalecemento de gobernos autonómicos e locais¹, os cales pasaron a dispor en moitos países de amplas competencias en materia de financiamento, lexislación e/ou execución das políticas públicas. Isto deu lugar a unha maior complexidade das relacións intergubernamentais, dificultando deste xeito a delimitación das responsabilidades. A pesar da transformación da organización territorial de moitos estados, a investigación dos efectos das estruturas do goberno multinivel sobre a capacidade dos cidadáns de atribuír responsabilidades políticas é escasa.

¹ Con poder executivo e/ou lexislativo, como é o caso do Reino Unido, España, Italia, Francia, Bélxica e Portugal, ou a creación e atribución de novas responsabilidades a gobernos locais (*county councils* ou concellos), como é o caso dos países escandinavos. A descentralización non é un fenómeno que se circunscriba exclusivamente ao ámbito europeo. Gobernos centrais en todo o mundo transferiron responsabilidades administrativas, políticas e/ou fiscais aos gobernos subnacionais (como por exemplo Moldavia, Uganda, Indonesia, Filipinas, Suráfrica, a República Checa e a República Eslovaca).

Esta lagoa na bibliografía contrasta cos abundantes estudos sobre a claridade na atribución de responsabilidades noutras formas de poder dividido e os seus efectos sobre o voto económico².

Os estudos sobre o impacto da descentralización na percepción das responsabilidades gobernamentais son practicamente inexistentes para o caso español. Durante o desenvolvemento do Estado autonómico producíronse modificacións na distribución competencial dos niveis de goberno, sobre todo como consecuencia da equiparación competencial entre comunidades autónomas e dos cambios do sistema de financiamento. No entanto, non se explorou como os cidadáns asignaron responsabilidades nun mapa competencial tan complexo e cambiante, nin se isto ten variado ao longo do tempo. A escasa atención prestada a este tema pode explicarse en parte polas dificultades para atopar datos cos que medir o coñecemento obxectivo dos cidadáns sobre a distribución de competencias entre niveis de goberno. O noso obxecto de estudo é a Comunidade Autónoma de Galicia e os datos utilizados foron extraídos da enquisa *Instituciones y autonomía I*, realizada polo Centro de Investigacións Sociolóxicas no ano 1998 (CIS 2286/1998) e das dúas fases da enquisa *Percepcións dos cidadáns sobre a situación de Galicia e a Administración autonómica*, elaborada pola Unidade de Investigación da Escola Galega de Administración Pública en xuño e decembro de 2006 (1ª e 2ª vagas EGAP 2006). A ficha técnica de ambos os estudos inclúese no Anexo I.

A estrutura do informe é a seguinte. Na sección que aparece a continuación revísanse os factores que nun contexto institucional descentralizado dificultan a atribución de responsabilidades e poñen en cuestión os beneficios atribuídos tradicionalmente á descentralización en termos dun maior control da actuación dos políticos. Ademais, resúmense as principais achegas deste estudo e preséntanse as hipóteses de traballo. Na sección terceira abordamos a contrastación empírica da hipótese de aprendizaxe. Para isto examinaremos se a capacidade dos cidadáns de identificar correctamente a administración responsable dun conxunto de políticas públicas se ten incrementado entre o ano 1998 e o ano 2006. No cuarto apartado desenvolvemos en dúas fases a análise empírica da hipótese de nesgo político. Primeiro, de forma exploratoria, con datos extraídos dunha primeira fase de enquisas realizadas en Galicia, en xuño do 2006 (1ª vaga EGAP 2006). Os resultados obtidos permítennos reformular e concretar a hipótese, que contrastamos cos datos obtidos na segunda fase da enquisa (realizada en decembro do 2006, 2ª vaga EGAP 2006). Pór último, na derradeira sección discutimos os principais resultados obtidos co fin de extraer algunhas conclusións.

2 Powell e Whitten (1993); Leyden e Borrelli (1995); Royed *et al.* (1994); Lowry, Alt e Ferree (1998); Anderson (2004).

2. **ACCOUNTABILITY E ATRIBUCIÓN DE RESPONSABILIDADES**

Os cidadáns responsabilizan os políticos das súas accións (*accountable*) cando sancionan nas eleccións as actuacións que estes desenvolveron no pasado. Para que o mecanismo funcione é fundamental que as responsabilidades estean ben diferenciadas (Powell, 2000: 51)³. É dicir, os votantes deben ser capaces de establecer un vínculo causal entre as accións dos políticos e os resultados destas, ou, noutras palabras, deben posuír información completa.

Na práctica, o control dos políticos por parte dos cidadáns vese dificultado por mor da información incompleta ou asimétrica (risco moral). Unha das causas que explicaría a existencia de información incompleta é que, para os individuos, os custos por obter un mellor coñecemento da actuación dos políticos superan os beneficios potenciais (Maravall, 1999: 159). Outro dos motivos podería estar determinado polo contexto institucional. Nun sistema descentralizado, a responsabilidade sobre os resultados políticos esváese entre os distintos niveis de goberno, o que obstaculiza que os cidadáns sexan quen de establecer unha ligazón causal entre a acción dos políticos e os seus resultados. Este problema non só vén asociado ás estruturas descentralizadas ou federais, senón que aparece vinculado a calquera outra forma de poder dividido^{4,5}.

3 Desde esta perspectiva as eleccións consisten principalmente nun mecanismo de control retrospectivo da actuación dos políticos. En palabras de Ferejohn (1986: 6): "Asúmese que os votantes avalían os políticos no goberno de acordo coa xestión das políticas e non tanto en función das promesas que realizan durante a campaña electoral". Este suposto contrasta co do voto prospectivo, segundo o cal os individuos votan pensando no mellor candidato posible unha vez teñen escoitado e comparado as promesas de cada un deles (Manin, Przeworski e Stokes, 1999).

4 A capacidade dos cidadáns para asignar responsabilidades a partir dos resultados das políticas pode verse afectada por outros factores institucionais. Por exemplo, resulta máis complicado distribuír responsabilidades entre os diferentes partidos que forman parte dunha coalición de goberno. O mesmo acontece cando as Cámaras alta e baixa do Congreso están en mans de maiorías de distinta cor política.

5 Powell e Whitten (1993) e Leyden e Borrelli (1995) exploran a relación entre os resultados económicos e as súas consecuencias electorais en diferentes contextos institucionais. Nas súas análises empíricas mostran que, cando a responsabilidade de goberno está esvaecida (debido por exemplo á existencia de gobernos de coalición ou á falla de cohesión no voto dos partidos no goberno) os resultados da economía están menos relacionados cos resultados electorais. Ou, dito doutra maneira, cando as responsabilidades non están claras os gobernos son máis capaces de illarse das consecuencias electorais das súas decisións sobre economía. No entanto, noutro estudo, Royed *et al.* (2000) afirman que a *claridade de responsabilidades* non é unha variable significativa para explicar o voto económico, e conclúen que os resultados económicos teñen máis efectos nos gobernos de coalición que nos gobernos dun só partido.

Por outra banda, as estratexias dos políticos tamén poden contribuír a evitar que estes rendan contas ante os cidadáns. Cando existen problemas de información asimétrica, é dicir, cando parte da información queda oculta para os cidadáns, os políticos poden empregar esta circunstancia no seu beneficio. O repertorio de tácticas coas que os gobernos tratan de desvincular as súas accións dos resultados é variado⁶, e unha das máis utilizadas nun sistema descentralizado é a de trasladar a responsabilidade sobre o resultado dunha política a outro nivel de goberno (blame-avoidance ou 'elusión da culpa') aínda que tamén se dá a manobra contraria, consistente en atribuírse méritos que non lles corresponden (credit-claiming ou 'autoatribución de méritos'). Como os individuos dispoñen de menos información que os políticos, os primeiros son incapaces de verificar as escusas proporcionadas polos seus representantes.

Os problemas de información incompleta e asimétrica nun contexto descentralizado poñen en cuestión o argumento de que a descentralización política ou fiscal crea as condicións para un maior control da actuación dos políticos. A descentralización asociouse a un fortalecemento da democracia polo feito de que amplía os mecanismos de participación e supervisión das actuacións políticas que afectan o ámbito subnacional (Downs, 1999: 94-99). Ademais, desde o federalismo fiscal desenvolveuse unha ampla teoría sobre como a descentralización fiscal prevén a sobreexplotación dos recursos por parte dos políticos (Tiebout, 1956; Buchanan, 1995; Weingast, 1995). Nestes modelos, as esferas de competencia aparecen divididas de forma nida, e cada nivel de goberno represéntase como un compartimento estanco. No entanto, na práctica, a estrutura da descentralización non se corresponde con ese modelo, senón que existe gran interdependencia entre o Goberno central e os subnacionais, na formulación, implementación e financiación das políticas públicas⁷. Cando a responsabilidade sobre os resultados das políticas se atopa esvaecida entre diferentes administracións as condicións para que as eleccións sexan un mecanismo efectivo de control dos políticos non se dan. Ademais, o descoñecemento non só diminúe a capacidade dos cidadáns para facer que os políticos rendan contas das súas actuacións, senón que os fai máis vulnerables ante as estratexias de manipulación informativa dos seus representantes. Aínda que isto é algo recoñecido na bibliografía especializada, o certo é que mentres que os efectos doutras formas de división do poder sobre o rendemento de contas dos gobernos foron xa amplamente estudados, a investigación sobre a relación entre a descentralización e a claridade das responsabilidades é escasa (Cameron, 2004; Cutler, 2003).

A contribución deste estudo á literatura sobre a claridade na asignación de responsabilidades concrétese en tres aspectos. En primeiro lugar, proporcionamos unha medida do coñecemento dos individuos sobre o reparto competencial nun contexto descentralizado. Nos traballos publicados sobre esta materia habitualmente asúmese que algunhas características do contexto institucional dificultan a claridade na atribución de responsabilidades. No entanto, esa afirmación non vai acompañada dunha medición concreta dese efecto, senón que se infire da relación entre o contexto institucional e a rendibilidade electoral dos gobernos (Rudolph, 2003 : 191). Así pois, mentres a principal variable dependente dos estudos sobre a claridade nas responsabilidades foi o voto, neste traballo a variable endóxena é un indicador da capacidade dos cidadáns para atribuír correctamente as responsabilidades sobre os resultados das políticas públicas. Con este índice de acerto medimos o coñecemento obxectivo do reparto competencial entre distintos niveis de goberno.

6 Unha tipoloxía de escusas e xustificacións políticas atópase en McGraw (1990). Ver tamén McGraw *et al.* (1993) e Weaver (1986).

7 Por exemplo, nun estudo sobre quince países que formaban parte da Unión Europea demóstrase que as funcións ou os servizos que son desempeñados conxuntamente por diferentes niveis de goberno son numerosos polo que "é difícil establecer liñas claras de división das diferentes xurisdicións a cargo dos servizos nos niveis subcentrais" (Pola, 1999).

En segundo lugar, este traballo explora de forma innovadora a capacidade dos cidadáns para aprender sobre a atribución de responsabilidades políticas nun sistema de goberno multinivel. Na bibliografía, a descentralización aparece con frecuencia como unha característica invariable e uniforme do contexto institucional. No entanto, as competencias que xestiona cada nivel de goberno non son inamovibles senón que se transforman a partir dos novos trasposos de poderes entre as distintas administracións. Como integran os cidadáns o novo mapa competencial na súa atribución de responsabilidades políticas? Prodúcese un proceso de aprendizaxe sobre os novos poderes de cada nivel de goberno? En que período de tempo actualizan os individuos os seus coñecementos sobre as responsabilidades políticas de cada administración? Estas son as preguntas a partir das cales elaboramos a primeira hipótese de traballo.

Por último, a análise empírica complétase cun estudo exploratorio sobre os efectos das orientacións políticas dos individuos na identificación do nivel de goberno responsable dos resultados das políticas. A idea é descubrir se a asignación de responsabilidades está condicionada por características políticas dos individuos, tales como a súa ideoloxía ou o seu sentimento nacionalista.

2.1. Hipótese

En primeiro lugar, queremos contrastar se existe variación ao longo do tempo nos índices de acerto sobre a atribución de responsabilidades. A nosa hipótese é que co paso do tempo, os individuos son máis capaces de asignar correctamente competencias entre os distintos niveis de goberno. A maior capacidade é o resultado dun proceso de aprendizaxe dos cidadáns sobre a Administración autonómica e as súas competencias. O Estado das autonomías ten a súa orixe na descentralización política e administrativa dun estado centralista. É probable que durante os primeiros anos de funcionamento dos estatutos de autonomía a visibilidade das recién creadas administracións autonómicas fose mínima. E isto non só debido ás limitadas competencias que tiñan asumidas, senón tamén porque os cidadáns non posuían experiencia previa, é dicir, non estaban familiarizados con ese novo nivel de goberno. O proceso de aprendizaxe dos individuos prodúcese paralelamente ao desenvolvemento e afianzamento das institucións autonómicas. A consolidación da Administración autonómica implica que as súas actuacións se fagan máis visibles para os cidadáns, ben sexa mediante a aparición das actividades desenvolvidas polo Goberno autonómico nos medios de comunicación ou mediante a propia interacción dos individuos coa Administración autonómica, isto é, a utilización dos servizos (educación, sanidade) que actualmente forman parte das competencias das comunidades autónomas.

Táboa 1: Cronoloxía das principais transferencias sobre o gasto*

CC. AA.	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03
Andalucía		e			H,S	E															U
Aragón													E,S			e				H	U
Asturias													E,S			e					H,U
Illas Baleares													E,S		e						H,U
Canarias			e			S	E				H						U				
Cantabria													E,S			e					H,U
Castela e León													E,S			e					H,U
Castela- -A Mancha													S	E		e				H	U
Cataluña	e	H,S														U					
Extremadura													E,S			e					H,U
Comunidade Valenciana													E,S								U
Galicia		e				S		E			H					U					
Madrid													E,S				e			U	H
Murcia													E,S				e				H
Navarra																					U
País Vasco	e						E				H,e,S										
A Rioxa														E		S	e				H,U

*Entre 1991 y 1993 non se produciron importantes transferencias sobre o gasto // e= educación primaria e secundaria; E = educación universitaria; H = servizos sanitarios; S = servizos sociais; U = desemprego (formación ocupacional)

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do Ministerio de Administracións Públicas

Para o caso de Galicia, o último ano no que se descentralizou a esta Comunidade unha transferencia importante sobre o gasto foi en 1997, cando asumiu a competencia da xestión realizada polo Instituto Nacional de Emprego no ámbito do traballo, o emprego e a formación. Como se reflicte na Táboa 1, ata ese ano producíranse paulatinamente as transferencias das competencias asumidas no Estatuto de Galicia. No período que cobren as dúas mostras das que dispoñemos para o contraste das hipóteses (1998 e 2006), non se produciu ningún traspaso significativo en materia de gasto. De acordo coa nosa hipótese, durante o espazo de tempo que transcorre entre eses dous anos, os cidadáns galegos terán mellorado o seu coñecemento das institucións autonómicas como consecuencia da consolidación da Administración autonómica e da repetida interacción dos individuos cos servizos públicos que proporciona a súa comunidade.

No momento no que se trasfiren os servizos ás comunidades xérase certo volumen de información nos medios de comunicación que pode axudar a clarificar como quedan finalmente repartidas as responsabilidades entre as distintas administracións. Unha posible obxección á utilización do lapso temporal 1998-2006 para avaliar os cambios na atribución de responsabilidades sería precisamente que durante ese período non se produce ningún traspaso competencial. No entanto, cremos que tanto a información difundida polos medios de comunicación sobre a actuación do Goberno autonómico en materias da súa competencia como a experiencia individual cos servizos xestionados pola Administración son dúas fontes máis poderosas de coñecemento sobre a distribución competencial que a que se deriva da información xerada no propio proceso de traspaso de competencias. É probable, ademais, que o traspaso de competencias xere máis confusión entre os cidadáns durante os primeiros anos en que o servizo comeza a xestionarse pola Comunidade Autónoma⁸. Os individuos necesitan un tempo para aprender que o seu Goberno autonómico asumiu novos poderes. No caso de Galicia as principais transferencias sobre o gasto producíronse durante a segunda metade dos oitenta, polo que cabe esperar que desde os primeiros anos noventa os cidadáns fosen incorporando pouco a pouco o novo mapa competencial ao seu coñecemento sobre a repartición de responsabilidades entre administracións. Cos datos dos que dispomos poderemos coñecer se efectivamente se produce un incremento marxinal nese coñecemento durante o período 1998-2006⁹.

En definitiva, a primeira hipótese é a seguinte:

H1: A medida que pasa o tempo os cidadáns serán máis capaces de atribuír correctamente as responsabilidades aos distintos niveis de goberno.

En segundo lugar, estamos interesados en coñecer se as orientacións políticas dos individuos teñen un impacto sobre a asignación de competencias aos distintos niveis de goberno. A nosa hipótese é que existe un efecto das orientacións políticas na atribución de responsabilidades sobre as políticas. As orientacións políticas están integradas pola ideoloxía, a identidade ou o sentimento nacionalista dos individuos, e constitúen filtros a través dos cales se produce unha asimilación selectiva da información. É razoable pensar que estes filtros operan sobre variables que xogan un papel importante na selección do goberno responsable, tales como o partido político que goberna en cada administración (para o caso da ideoloxía) ou a identificación xeral dos individuos cun determinado nivel de goberno (relacionada coa identidade nacional ou o sentimento nacionalista).

⁸ Por exemplo, no ano 1998 preguntóuselles aos residentes das Illas Baleares cal era o nivel de goberno responsable da educación. Pouco máis da metade dos que responderon seguían identificando o Goberno central como responsable, aínda que o Goberno balear recibira as competencias en educación durante os dous anos anteriores (véxase a Táboa 1).

⁹ É posible que o incremento marxinal sexa maior na primeira metade dos noventa que durante o período que analizamos, pero non dispomos de datos para contrastalo.

A formulación desta segunda hipótese de traballo e de carácter explorativo, e nela sinxelamente sinalamos que as orientacións políticas do individuo repercuten sobre a atribución de competencias, sen concretalo nunha predición unívoca do impacto das variables sobre a selección do nivel de goberno responsable. A identificación do nivel de goberno competente sobre unha determinada política pública non se correspondería plenamente cun coñecemento obxectivo sobre a distribución de competencias, senón que estaría influída polas orientacións políticas do individuo.

Por tanto, a segunda hipótese neste caso de carácter explorativo, é a seguinte:

H₂: A orientación política dos individuos ten un impacto sobre a atribución de competencias.

3.

CONTRASTACIÓN DA HIPÓTESE DE APRENDIZAXE

3.1. Variable dependente

A capacidade dos individuos de asignar responsabilidades entre os distintos niveis de goberno mediu-se mediante un índice de acerto. Este mide o número de políticas sobre as que os individuos son capaces de sinalar correctamente a administración responsable.

Construíuse o índice empregando dúas preguntas dos cuestionarios dos estudos CIS 2286/1998 e a 1ª vaga EGAP 2006, que varían a súa formulación e, por iso, presentan dificultades de medición e comparación. Non obstante, tratouse de elaborar un índice que paliase, na medida do posible, os efectos producidos por esas diferenzas, sen deixar de ter presentes as limitacións aludidas.

No caso do estudo 2286/98, a pregunta que se lles fixo aos enquisados foi a seguinte: “Segundo a súa opinión persoal, quen é o principal responsable: o Goberno central, o Goberno autonómico ou o seu concello, de que as cousas vaian ben ou mal en cada unha das seguintes cuestións?”; “A vivenda”, “A seguridade cidadá”, “A educación”, “A loita contra a droga”, “O desemprego”, “As infraestruturas: estradas, obras públicas, etc.”, “A situación da agricultura”, “A sanidade”, “A protección do medio ambiente”, “O funcionamento do transporte público”, “A situación da industria e o comercio”. Só se pode dar unha única resposta para cada unha das cuestións mencionadas, a escooller entre: Goberno central, Goberno autonómico e Goberno local.

Na 1ª vaga EGAP, cámbiase substancialmente a formulación da pregunta. Pregúntaselles aquí unicamente pola xestión das políticas: “Polo que vostede sabe, quen se encarga de xestionar os seguintes servizos ou asuntos públicos?”, introducindo os seguintes servizos: “Educación”, “Sanidade”, “Seguridade cidadá”, “Servizos sociais”, “Xustiza”, “Transporte público”, “Vivenda”, “Funcionamento da economía (desemprego, inflación)” e “Medio ambiente”. Para cada unha destas políticas, permíteselles aos enquisados dar máis de unha resposta (a elixir entre Goberno central, Goberno autonómico ou Goberno local), segundo consideren que un ou máis niveis son os responsables da súa xestión, tendo en conta que as competencias están compartidas no Estado autonómico.

A variable dependente parte, por tanto, de dúas preguntas diferentes, tendo que recorrer á creación dun índice de acerto común para ambas as bases de datos. Sendo conscientes das limitacións á hora de comparar as preguntas para estes dous estudos, elaborouse un índice fundamentado na correcta atribución de responsabilidades ao nivel de goberno correspondente para cada unha das políticas en cuestión.

Para iso tomáronse en consideración exclusivamente aqueles servizos públicos que compartían ambos os estudos, é dicir, *Educación, Sanidade, Seguridade, Medio ambiente e Vivenda*¹⁰. En cada unha destas cinco políticas, tratouse de identificar ao principal responsable (tendo en conta as limitacións impostas pola pregunta do CIS), outorgándolle valor 1 no caso de ter atribuído a responsabilidade ao nivel de goberno correcto, e 0 no caso de ter errado na atribución de responsabilidades. Se valoramos as diferenzas nas respostas entre as dúas enquisas, constatamos certas variacións na creación do índice, aínda que este sempre fai referencia á identificación dun determinado nivel de goberno correcto para cada unha das políticas.

3.1.1. Índice de acerto para o 1998

A construción do índice fíxose, para a enquisa do CIS, como se reflicte a continuación. No caso de que se identificase á Comunidade Autónoma como *principal* responsable, os enquisados acadan unha puntuación 1 nas seguintes materias: *Educación, Sanidade, Medio ambiente e Vivenda*. A atribución de responsabilidade ao Goberno central ou local nestas mesmas políticas ou a categoría "Non sabe"¹¹, pola contra, concédelle unha puntuación 0 ao entrevistado. En materia de *Seguridade*, asíxelles aos enquisados que elixan o Goberno central como principal responsable para puntuar 1; mentres que todas as demais eleccións equivalen a 0 puntos.

O índice de acerto é igual á suma de todas as puntuacións, para cada unha das políticas, determinando o número de servizos públicos nos que o entrevistado atribúe correctamente a responsabilidade. Trátase, xa que logo, dun índice que percorre unha escala do 0 (non se atribúe a responsabilidade correctamente en ningún caso) ao 5 (atribúese a responsabilidade correctamente en todos os casos). Amósase a distribución de frecuencias na Táboa 2.

Táboa 2. Índice de acerto 1998		
	N	%
0	160	25,8
1	175	28,3
2	105	17
3	78	12,6
4	88	14,2
5	13	2,1
Total	619	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998)

10 Aínda que se pregunta pola atribución de responsabilidades en *Transporte* nos dous anos, non se incorporou ao índice, debido á dificultade para restrinxir a responsabilidade a un único nivel de goberno e, sobre todo, para determinar o tipo de transporte no que están pensando os enquisados.

11 A categoría "Non contesta" desbotouse para a construción de todos os índices.

3.1.2. Índices de acerto para o 2006

Elaboráronse dous índices para o ano 2006, tendo en conta a posibilidade de resposta múltiple do cuestionario. O primeiro deles, explicado a continuación, é máis estrito cos enquisados, en tanto que lles esixe escoller un único nivel de goberno. O segundo, máis flexible, incorpora a posibilidade de ter en conta máis de un nivel de goberno.

a) Índice de acerto 1

O índice de acerto, tendo en conta a posibilidade de resposta múltiple do cuestionario, e primando sempre a atribución de responsabilidade a un determinado nivel de goberno, construíuse da seguinte maneira. No caso de que os enquisados identificasen como *única* responsable á Comunidade Autónoma, puntúan 1 nas seguintes políticas: *Educación, Sanidade, Medio ambiente e Vivenda*. En todos os demais casos —isto é, cando identifican un nivel de goberno diferente, outro nivel de goberno máis ademais da Comunidade Autónoma ou non saben¹²— reciben puntuación 0. No que se refire á *Seguridade cidadá*, son os enquisados que atribúen a responsabilidade unicamente ao Goberno central os que obteñen 1 punto. En todos os demais casos, a puntuación é 0 para todas as posibles combinacións.

De novo o índice de acerto é a suma de todas as puntuacións, para cada unha das políticas, que pode ser representado nunha escala de 0 a 5 como xa se explicou anteriormente. Amósase a distribución de frecuencias na táboa 3.

Táboa 3. Índice de acerto 1		
	N	%
0	579	30,8
1	353	18,7
2	354	18,8
3	286	15,2
4	251	13,3
5	58	3,1
Total	1881	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

b) Índice de acerto 2

Ao teren as respostas constrinxidas, elaboramos un índice de acerto para o 2006 que fose máis flexible, xa que o feito de obrigar os enquisados a escoller un único nivel de goberno, cando se lles dera a posibilidade de elixir máis de un, podería estar penalizando excesivamente a aqueles, que precisamente seleccionaran os niveis de goberno porque coñecen mellor quen xestiona unha política (ao estar compartidas as competencias)¹³. Noutras palabras, é posible que se estea infravalorando o coñecemento na atribución de responsabilidades dos enquisados de empregarse o índice de acerto 1.

12 Recordemos que a categoría “Non contesta” pasa a casos perdidos.

13 Por exemplo, en *Sanidade*, a competencia do Goberno central en sanidade exterior, coordinación xeral e lexislación básica, e as competencias das CC. AA. en desenvolvemento lexislativo e execución.

Desta maneira, ademais de outorgarlles 1 punto nos casos mencionados con anterioridade (recorde-mos, 1 punto para o Goberno autonómico en *Sanidade, Educación, Vivenda e Medio ambiente* e 1 punto para o Goberno central en *Seguridade*), premíouse con 0,5 puntos a aqueles que atribuíron a responsabilidade ao Goberno autonómico e ao Goberno central nas seguintes políticas: *Educación, Sanidade, Vivenda, Medio ambiente e Seguridade*. O índice de acerto, como nos demais casos, vai desde o 0 ao 5, se ben, agora contén puntuacións intermedias, de 0,5, ao introducir ese elemento de flexibilidade. As frecuencias son as que seguen (Táboa 4).

Táboa 4. Índice de acerto 2		
	N	%
0	486	25,9
0,5	26	1,4
1	296	15,7
1,5	66	3,5
2	288	15,3
2,5	87	4,6
3	237	12,6
3,5	72	3,8
4	234	12,4
4,5	30	1,6
5	58	3,1
Total	1881	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Se comparamos 1998 co 2006, obtemos esta primeira diferenciación, que aparece na táboa seguinte (Táboa 5). Houbo, segundo estes datos, un incremento do índice de acerto entre os anos 1998 e 2006, escasamente visible se tomamos en consideración o índice de acerto 1 (a subida é de unicamente media décima). Pero aínda utilizando o índice de acerto 2 na comparación entre os dous anos, a media de acerto non pasa de 2, poñendo de manifesto que os enquisados non acertan nin sequer a metade das políticas polas que se lles pregunta.

Táboa 5. Resumo dos índices de acerto						
Ano do estudo		N	Mínimo	Máximo	Media	Desv. típ.
1998	Índice de acerto	619	0,00	5,00	1,67	1,45
2006	Índice de acerto 1	1881	0,00	5,00	1,71	1,52
	Índice de acerto 2	1881	0,00	5,00	1,88	1,52

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

O índice de acerto que se utiliza como variable dependente na análise estatística créase a partir da combinación do índice de acerto para 1998 e do índice de acerto 2 do 2006. Polo tanto, a variable dependente adopta valores desde 0 (non se atribúe a responsabilidade correctamente en ningún caso) a 5 (atribúese a responsabilidade correctamente en todos os casos). A distribución de frecuencias da variable dependente aparece na seguinte Táboa 6.

Táboa 6. Índice de acerto común (variable dependente)

	ÍNDICE COMÚN	
	(Var. Dependente)	
	N	%
0	646	25,9
0,5	26	1,0
1	471	18,8
1,5	66	2,6
2	393	15,7
2,5	87	3,5
3	315	12,6
3,5	72	2,9
4	322	12,9
4,5	30	1,2
5	71	2,9
Total	2500	100
Media		1,82

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

3.1.3. Índice de acerto para Galicia e o resto de comunidades autónomas

Os datos do CIS para o ano 1998 son representativos para todas as comunidades autónomas, o que permite comparar Galicia co resto. Son os residentes en Galicia máis ou menos capaces de atribuír responsabilidades sobre un conxunto de políticas públicas? Para chegar a sabelo realizamos unha análise de medias do índice de acerto, comparando as respostas dos residentes en Galicia cos residentes noutras comunidades autónomas. Os resultados están resumidos na Táboa 7. Os enquisados en Galicia mostran índices de acerto significativamente máis baixos que o resto de comunidades. E isto é así tanto para a comparación xeral como para a comparación entre Galicia e os grupos de comunidades autónomas definidos polo tipo de acceso á autonomía. Baleares e Cantabria son as dúas Comunidades que, xunto con Galicia, presentan uns índices de acerto máis baixos.

Táboa 7. Índice de acerto de Galicia comparado con outras CC. AA.

Comunidades autónomas	Media do índice de acerto	Significatividade da diferenza de medias
Máximo acerto (posición 1): Madrid	3,93	
Galicia (posición 15)	2,76	
Resto das comunidades	3,32	Significativo ao 1%
CC. AA. con réxime foral	3,32	Significativo ao 1%
CC. AA. con réxime común e vía rápida	3,28	Significativo ao 1%
CC. AA. con réxime común e vía lenta	3,32	Significativo ao 1%

Nota: O índice de acerto creouse coas seguintes políticas: *Educación, Sanidade, Desemprego, Vivenda, Industria e comercio, Seguridade e Transporte público*. O valor mínimo desta variable é 0 e o valor máximo é 7.

Fonte: Estudo 2286 do CIS (1998)

3.2. Variables independentes

A variable independente máis importante do modelo estatístico é a variable dicotómica de *Enquisa 2006*, cuxo valor é 1 se o dato pertence á enquisa realizada no 2006 e 0 se pertence á enquisa de 1998. Con esta variable pretendemos captar a variación no índice de acerto entre as mostras de diferentes anos. De acordo coa hipótese de aprendizaxe descrita máis arriba, cabería esperar índices de acerto máis altos na enquisa do ano 2006 que na do ano 1998.

Outras variables independentes introducidas no modelo son o *Nivel de estudos*, a *Situación de actividade* do individuo e a súa *Idade*. Estas características individuais determinan o grao de acceso dos individuos tanto a fontes directas de información como a atallos informativos (Converse, 1964; Campbell *et al.*, 1960; Bartels, 1996). Saber o que ocorre en política é custoso, e por iso os individuos tenden a utilizar outras vías para obter información de forma máis eficiente (Popkin *et al.*, 1976). Por exemplo, a través do que outra xente opina, escribe ou fai. Desta maneira, os líderes de opinión, os medios de comunicación, a discusión política cos amigos ou a ideoloxía poden converterse en fontes de información sobre política para os individuos. É previsible que os individuos ocupados dispoñan dun maior número de fontes de información sobre coñecemento político (a través do que oen ou discuten no seu lugar de traballo co resto de compañeiros, especialmente se o tipo de traballo que realizan está directamente afectado por decisións políticas) que unha persoa que non traballa habitualmente. Respecto á variable de estudos finalizados, trátase dunha variable utilizada habitualmente como factor explicativo do grao de sofisticación política (Benett, 1994; Luskin, 1990). Tamén se incluíron como variables independentes as relacionadas coa motivación interna do individuo polos asuntos políticos: o *Interese pola política autonómica* e o grao de *Información subxectiva* (como de informado pensa o enquisado que está sobre os asuntos da política autonómica e local). No Anexo III preséntase unha descrición polo miúdo de cada unha destas variables xunto cunha análise bivariada da relación entre cada unha delas e a variable dependente. A utilización de dúas bases de datos distintas limitou en gran medida o número de variables explicativas que poderíamos ter introducido no modelo.

3.3. Análise empírica

Para contrastar a hipótese xuntamos os datos da enquisa do ano 1998 e os do ano 2006 nunha mesma base (*pooled cross-section*). O modelo estatístico para contrastar a hipótese de aprendizaxe é o seguinte:

$$Y_{\text{índice}} = \beta_0 + \beta_1 \text{Enquisa 2006} + \beta_2 \text{Relación coa actividade} + \beta_3 \text{Estudos} + \beta_4 \text{Idade} + \beta_5 \text{Interese autonómico} + \beta_6 \text{Información autonómica} + e$$

De acordo coa hipótese de aprendizaxe descrita máis arriba, cabería esperar índices de acerto máis altos na enquisa do ano 2006 que na enquisa do ano 1998, é dicir, o coeficiente da variable *Enquisa 2006* debería ser positivo e significativo. Hai que ter en conta que o efecto desta variable sobre o índice de acerto pode ser o resultado da variación entre mostras dun e outro ano na distribución de frecuencias dalgunhas variables explicativas. Por exemplo, a variable sobre *Información subxectiva* amosa valores significativamente máis altos para o ano 2006, é dicir, os individuos considéranse máis informados ese ano que en 1998. O mesmo ocorre coa variable do *Interese* sobre a política autonómica, que exhibe unha porcentaxe de respostas máis alta nas categorías de "Moi" e "Bastante" interesados na mostra do ano 2006. Para estudar se os efectos da *Enquisa 2006* sobre a dependente están correlacionados coas diferenzas entre mostras dalgunhas variables independentes contrastamos o modelo econométrico por pasos.

En primeiro lugar, introducimos as variables sociodemográficas (*Relación coa actividade, Estudos e Idade*) e a continuación as variables de coñecemento (*Interese e Información*). Os resultados están recollidos na Táboa 8.

Na primeira regresión (1) soamente se incluíron as variables sociodemográficas do modelo (*Estudos, Relación coa actividade e Idade*). As tres variables están correlacionadas significativamente coa variable dependente. Os pensionistas e as amas de casa acertan significativamente menos que os ocupados e o nivel de estudos está positivamente correlacionado co índice de acerto. Ademais, os datos parecen indicar que existe un limiar de idade que oscila entre os 35 e os 59 anos no que os individuos maximizan o seu coñecemento. Os grupos por debaixo desa franxa de idade mostran índices de acerto significativamente inferiores. Por enriba dos 59 anos non existen diferenzas significativas no seu índice de acerto respecto ao grupo de referencia. A significatividade dos efectos mantense nas restantes regresións (modelos 2-4) para as variables de *Relación coa actividade e Estudos*, aínda que a magnitude dos efectos é menor no modelo con todas as variables (regresión (4)). No último modelo só resulta negativa e significativa a categoría de idade de 16 a 24 anos.

No modelo (2) introducimos a variable de *Interese pola política autonómica* como variable independente. Os resultados amosan que canto máis interesado pola política autonómica se mostra un individuo, maior é a súa capacidade para atribuír correctamente competencias entre distintos niveis de goberno. Por exemplo, o índice de acerto aumenta en 1,1 punto entre os individuos que teñen moito interese pola política autonómica respecto aos que manifestan estar “Nada” interesados pola política da Comunidade Autónoma, os cales foron tomados como categoría de referencia. Por outro lado, cando introducimos como variable explicativa o grao de *Información subxectiva* dos individuos sobre a política autonómica (modelo (3)) observamos que esta variable tamén ten un efecto positivo e significativo sobre o índice de acerto. Se tomamos a categoría dos “Nada informados” como referencia, os individuos que se definen como “Pouco”, “Bastante” e “Moi” informados sobre política autonómica acertan en maior medida o nivel de goberno responsable de cada política pública. Tanto no modelo (2) como no modelo (3) o efecto neto da variable *Enquisa 2006* segue sendo positivo e significativo cando se introducen na regresión as variables de *Interese e Información*. Isto parece indicar que a aprendizaxe dos individuos (recollido no coeficiente da variable *Enquisa 2006*) non é explicable unicamente en función das variables de *Interese e Información*.

Táboa 8. Resultados dos modelos de regresión para a hipótese de aprendizaxe

Variable dependente: Índice de acerto sobre a atribución de responsabilidades

	(1)	(2)	(3)	(4)
Enquisa 2006	0,184(0,071)***	0,197(0,071)***	0,170(0,070)**	0,182(0,071)**
Relación coa actividade c: ocupado				
<i>Pensionista</i>	-0,425(0,129)***	-0,345(0,125)***	-0,392(0,127)***	-0,337(0,127)***
<i>Parado</i>	0,045(0,148)	0,119(0,142)	0,109(0,143)	0,142(0,141)
<i>Estudante</i>	-0,194(0,155)	-0,223(0,153)	-0,144(0,153)	-0,180(0,153)
<i>Ama de casa</i>	-0,344(0,105)***	-0,268(0,104)**	-0,263(0,106)**	-0,238(0,106)**
Estudos c: sen estudos				
<i>Primarios incompletos</i>	0,421(0,148)***	0,347(0,137)**	0,408(0,146)***	0,341(0,141)**
<i>Primarios completos</i>	0,615(0,128)***	0,513(0,121)***	0,506(0,130)***	0,456(0,126)***
<i>EXB II, ISO ou equivalentes</i>	0,792(0,150)***	0,604(0,145)***	0,628(0,153)***	0,527(0,148)***
<i>FP I</i>	1,374(0,203)***	1,128(0,203)***	1,174(0,209)***	1,042(0,209)***
<i>BUP, COU, PREU</i>	1,286(0,147)***	1,028(0,142)***	1,046(0,150)***	0,921(0,146)***
<i>FP II</i>	1,199(0,184)***	0,946(0,181)***	0,931(0,185)***	0,818(0,183)***
<i>Universitarios medios</i>	1,279(0,169)***	0,934(0,170)***	1,000(0,171)***	0,825(0,171)***
<i>Universitarios superiores</i>	1,619(0,166)***	1,259(0,162)***	1,292(0,170)***	1,120(0,166)***
<i>Doutorado, posgrao</i>	2,263(0,410)***	1,816(0,400)***	1,989(0,380)***	1,739(0,378)***
Idade c: 45-59				
16-24	-0,489(0,162)***	-0,391(0,160)**	-0,384(0,159)**	-0,349(0,160)**
25-29	-0,281(0,153)*	-0,201(0,157)	-0,187(0,154)	-0,156(0,158)
30-34	-0,459(0,178)***	-0,361(0,171)**	-0,292(0,174)*	-0,271(0,171)
35-44	0,027(0,113)	0,044(0,110)	0,075(0,113)	0,070(0,111)
60 e máis	-0,107(0,117)	-0,108(0,113)	-0,072(0,115)	-0,095(0,114)
Interese c: Nada interesado				
<i>Pouco interesado</i>		0,541(0,096)***		0,414(0,099)***
<i>Bastante interesado</i>		0,794(0,096)***		0,565(0,105)***
<i>Moi interesado</i>		1,102(0,134)***		0,849(0,146)***
Información c: Nada informado				
<i>Pouco informado</i>			0,545(0,097)***	0,349(0,099)***
<i>Bastante informado</i>			0,923(0,109)***	0,611(0,119)***
<i>Moi informado</i>			0,900(0,220)***	0,521(0,225)**
Constante	1,187(0,143)***	0,747(0,141)***	0,736(0,153)***	0,586(0,151)***
N	2553	2514	2480	2458
R²	0,13	0,18	0,16	0,18
Método de estimación	MCO	MCO	MCO	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar robustos entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

O modelo (2) explica unha maior porcentaxe de variación da variable dependente que o modelo (3), o que parece indicar que a variable *Interese* ten maior capacidade explicativa do índice de acerto que a variable *Información*. Isto pode deberse ao feito de que a variable *Información* reflicta a valoración subxectiva de cada individuo sobre o seu grao de coñecemento da política autonómica. Os individuos poden equivocarse máis á hora de valorar o seu nivel de información que o seu grao de interese pola política. O interese é unha motivación interna e, como tal, no está tan suxeita a erro na avaliación como pode ser o caso da información. Que a marxe de erro na determinación da información subxectiva sexa maior que no interese pode explicar que esta variable teña máis poder explicativo que a primeira. O grao de información subxectiva podería ser un peor indicador do coñecemento obxectivo que o interese pola política¹⁴. Estes resultados correspóndense cos obtidos noutros estudos. Por exemplo, no traballo de Benett (1994: 10) as variables con maior poder explicativo do coñecemento sobre política son a *Educación* e o *Interese*. O interese pola política tamén resulta o factor con máis capacidade de predicir a sofisticación política dos individuos no estudo de Luskin (1990: 344), por encima doutras variables coma a relación coa actividade, a educación ou a intelixencia. A evidencia empírica parece indicar, en definitiva, que os individuos aprenden sobre aquilo que lles importa (Luskin, 1990: 348).

Se os individuos melloran o seu coñecemento de aquilo que lles produce interese, é posible que o proceso de aprendizaxe sobre a distribución das competencias entre administracións se producira de forma selectiva, é dicir, para certos grupos de individuos. Para contrastar esta hipótese interaccionamos a variable de *Enquisa 2006* coas variables de *Información*, *Interese* e *Estudos*. Os coeficientes das interaccións captan se a mellora no índice de acerto no ano 2006 é diferente para individuos con distintos niveis de información, interese e formación. De acordo co argumento sobre a aprendizaxe selectiva deberíamos observar que os coeficientes das interaccións son positivos e significativos.

Os resultados amósanse na Táboa 9. As variables utilizadas sobre o interese e a información da política son algo distintas que as utilizadas nas regresións da Táboa 8. A variable *Interese* é unha variable dicotómica cuxo valor é 1 para os individuos que se definiron como "Moi" ou "Bastante" interesados pola política nacional, autonómica e local; e 0 para os que se declararon "Pouco" ou "Nada" interesados neses tres ámbitos da política. A variable *Información* toma o valor 1 cando é unha variable dicotómica cuxo valor é 1 para os individuos que se definiron como "Moi" ou "Bastante" informados sobre a política autonómica e local; e 0 para os que se declararon "Pouco" ou "Nada" informados sobre algún destes ámbitos de política¹⁵.

No modelo (1) interaccionamos a variable de *Interese* coa da *Enquisa 2006*. Tomamos como categoría de referencia o grupo de individuos que se define como "Nada" ou "Pouco" interesados pola política. O resultado reflicte que no ano 2006 os individuos que se definen como "Moi" e/ou "Bastante" interesados pola política acertan máis cando se lles pregunta pola atribución de responsabilidades que os do ano 1998 (en concreto, o índice de acerto aumenta en 0,51 puntos). No modelo (2) de novo a categoría de referencia é o grupo de individuos que manifestan estar "Nada" ou "Pouco" informados sobre a política autonómica e local. Os datos da táboa mostran que os individuos que se definen como "Moi" ou "Bastante" informados sobre a política autonómica non presentan uns niveis de acerto maiores no 2006 que no 1998. Por tanto, para ese grupo non parece terse producido unha mellora no seu coñecemento sobre a distribución competencial durante o período 1998-2006. Por último, na regresión (3) interaccionamos a variable de *Estudos* coa de *Enquisa 2006*. Os resultados indican que os maiores incrementos no índice de acerto no ano 2006 se dan nos individuos cun maior nivel de estudos (universitarios medios e superiores), un efecto que supera ao da variable *Interese* na regresión (1).

14 Outra interpretación destes resultados podería ser que os individuos na realidade miden ben o seu nivel de información pero a variable de *Información* está correlacionada coa do *Interese*. A correlación entre ambas as variables é moderada (0,47).

15 Estas variables tamén se utilizaron nas regresións da Táboa 7 e os resultados non se modificaron (resultados non mostrados).

Táboa 9. Cambios ao longo do tempo no interese e na información

Variable dependente: Índice de acerto sobre a atribución de responsabilidades

	(1)	(2)	(3)
Enquisa 2006	0,028(0,090)	0,190(0,082)**	0,266(0,203)
Relación coa actividade c: ocupado			
<i>Pensionista</i>	-0,383(0,133)***	-0,390(0,133)***	-0,366(0,134)***
<i>Parado</i>	0,093(0,148)	0,090(0,148)	0,130(0,148)
<i>Estudante</i>	-0,161(0,154)	-0,159(0,154)	-0,123(0,156)
<i>Ama de casa</i>	-0,257(0,110)**	-0,272(0,110)**	-0,244(0,110)**
Estudos c: sen estudos			
<i>Primarios incompletos</i>	0,389(0,152)**	0,402(0,152)***	0,952(0,252)***
<i>Primarios completos</i>	0,546(0,127)***	0,562(0,129)***	0,594(0,208)***
<i>EXB II, ISO ou equivalentes</i>	0,644(0,149)***	0,661(0,150)***	0,818(0,225)***
<i>FP I</i>	1,183(0,205)***	1,194(0,207)***	1,169(0,398)***
<i>BUP, COU, PREU</i>	1,081(0,146)***	1,103(0,147)***	1,110(0,245)***
<i>FP II</i>	0,992(0,183)***	1,005(0,184)***	1,009(0,287)***
<i>Universitarios medios</i>	1,030(0,168)***	1,037(0,170)***	0,559(0,308)*
<i>Universitarios superiores</i>	1,306(0,166)***	1,319(0,167)***	0,612(0,302)**
<i>Doutorado, posgrao</i>	1,915(0,398)***	1,901(0,403)***	2,158(0,713)***
Idade c: 45-59			
<i>16-24</i>	-0,354(0,161)**	-0,370(0,162)**	-0,356(0,163)**
<i>25-29</i>	-0,148(0,153)	-0,178(0,154)	-0,191(0,155)
<i>30-34</i>	-0,328(0,177)*	-0,339(0,177)*	-0,312(0,178)*
<i>35-44</i>	0,133(0,114)	0,114(0,114)	0,133(0,113)
<i>60 e máis</i>	-0,087(0,121)	-0,085(0,121)	-0,091(0,122)
Interese			
<i>c: pouco ou nada interesados</i>	-0,005(0,128)	0,379(0,079)***	0,394(0,079)***
Información			
<i>c: pouco ou nada informados</i>	0,329(0,087)***	0,315(0,150)**	0,334(0,087)***
Interese * Enquisa 2006	0,511(0,151)***		
Información * Enquisa 2006		0,024 (0,174)	
Educación * Enquisa 2006			
<i>Primarios incompletos</i>			-0,770(0,309)**
<i>Primarios completos</i>			-0,045(0,251)
<i>EXB II, ISO ou equivalentes</i>			-0,226(0,265)
<i>FP I</i>			0,016(0,444)
<i>BUP, COU, PREU</i>			-0,019(0,271)
<i>FP II</i>			-0,003(0,329)
<i>Universitarios medios</i>			0,638(0,345)*
<i>Universitarios superiores</i>			0,885(0,325)***
<i>Doutorado, posgrao</i>			-0,474(0,794)
Constante	1,162(0,146)***	1,039(0,148)***	0,960(0,197)***
N	2436	2436	2436
R²	0,16	0,15	0,16
Metodo de estimacion	MCO	MCO	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar robustos entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

En resumo, os datos expostos na Táboa 9 indican que o efecto de aprendizaxe parece ter repercusións no grupo de individuos máis interesados pola política e naqueles cun maior nivel de estudos.

Os datos mostran (ver Anexo III, sección 4) que a porcentaxe de individuos na categoría de “Moi” interesados e informados sobre política aumentou no 2006. Non obstante, ese aumento só foi acompañado dunha maior capacidade de atribución de responsabilidades na variable de *Interese*. No caso da información subxectiva, que existan máis individuos que afirman ter un bo coñecemento sobre a política autonómica non parece estar asociado a un proceso de aprendizaxe, pois eses grupos non presentan niveis de coñecemento máis altos para o 2006. O incremento da porcentaxe de individuos que se senten máis informados sobre a política pode ser simplemente o resultado da existencia dun maior volume de información sobre política autonómica nos medios de comunicación durante un período no que as institucións autonómicas se foron consolidando. O volume de información xerada fai que os individuos expostos a ela, aínda que sexa superficialmente, teñan unha enganosa familiaridade que os conduce a pensar que están máis informados do que na realidade están. Isto explicaría por que maiores niveis de coñecemento subxectivo non se corresponden con incrementos no coñecemento obxectivo.

A motivación interna dun individuo cara á política é o seu interese, e este ten sido tradicionalmente empregado como variable explicativa do grao de información política. Segundo un estudo de Luskin, a xente que está máis interesada en temas políticos capta en maior grao a información política que flúe ao redor (Chaiken, 1980; Petty e Cacioppo, 1979; citados en Luskin, 1990: 335), ao mesmo tempo que buscan e reflexionan en maior medida sobre esa información. Ademais, existe evidencia empírica de que o mellor indicador da exposición dun individuo á nova información é o volume de información preexistente (Price e Zaller, 1993; Kinder, 2003: 380). Isto provoca un círculo virtuoso grazas ao cal a información acumulada previamente xera interese, que á súa vez incrementa a motivación por obter máis información. A dinámica vese reforzada porque os custos de assimilar nova información diminúen a medida que o volume de información acumulada aumenta.

O círculo virtuoso pode explicar por que o proceso de aprendizaxe sobre responsabilidades só tivo efectos de forma selectiva no grupo de individuos con máis estudos e con máis interese pola política. A diferenza do resto, aqueles foron capaces de captar e assimilar en maior medida o volume de información existente sobre a política autonómica. Para estes individuos a consolidación da Administración autonómica non pasou desapercibida, nin tampouco pasaron por alto, no repetido uso dos servizos públicos, que a titularidade da competencia cambiou de administración. A maior visibilidade das institucións que acompaña ao afianzamento da Administración autonómica fíxose efectiva para os cidadáns que xa dispoñían dun bo coñecemento previo. Estes non resultaron ser os individuos considerados coma máis informados senón os que manifestan maiores niveis de interese pola política e un nivel de formación máis alto.

4. HIPÓTESE DO NESGO POLÍTICO

Se nos apartados anteriores observabamos os desencadeantes da claridade de responsabilidades nun goberno multinivel, centrámonos agora nos factores que inflúen na atribución de competencias a un nivel de goberno concreto, nun contexto descentralizado. Pretendemos explorar a segunda hipótese formulada: *A orientación política dos individuos ten un impacto sobre a atribución de competencias*. Para iso, empregamos os datos das 1ª e 2ª vagas EGAP 2006.

Existe ampla evidencia empírica de que as orientacións políticas dos individuos median no efecto da avaliación dos políticos sobre a decisión do voto. Por exemplo, nun estudo sobre o voto económico en España, Maravall e Przeworski (2001) descubren que a ideoloxía dos individuos modula o impacto da avaliación da economía sobre os resultados electorais do goberno. Isto ocorre porque as opinións dos votantes sobre a actuación do goberno en materia económica son o resultado dunha racionalización *expost* nas preferencias ideolóxicas do individuo. As orientacións políticas, xunto con outros factores¹⁶, median a relación entre a valoración da xestión do goberno e o voto. Isto contradí a idea, amplamente elaborada na literatura, de que o voto responde de forma automática á avaliación da xestión do goberno (Key, 1966). Ademais algúns autores sinalan que na relación entre avaliación e voto é necesario incorporar un nivel intermedio de decisión (Peffley, Hannestad, etc.). A idea é que os cidadáns teñen que chegar primeiro á conclusión de que “alguén” é responsable das condicións económicas e só despois poden decidir o seu voto. A identificación de responsabilidades é un dos pasos que media entre a valoración das políticas e a decisión sobre o voto¹⁷.

O obxectivo nesta sección é explorar se as características políticas individuais teñen un impacto sobre ese nivel intermedio de decisión, no que o individuo identifica o actor responsable dos resultados das políticas. En concreto, ao tratarse dun contexto de goberno multinivel, estamos interesados en analizar o impacto das orientacións políticas sobre a identificación do *nivel* de goberno responsable. Segundo a nosa hipótese é probable que, coma no voto, esa decisión tampouco sexa independente das orientacións políticas. O efecto pode ser directo ou estar vinculado á avaliación dos resultados.

16 Existen numerosos factores que afectan esa relación. Por exemplo Rudolph destaca a afinidade política ou a ideoloxía económica (Rudolph, 2003). Ademais, xoga aquí un papel importante a capacidade das elites políticas para modificar as percepcións dos individuos e responsabilizar aos contrincantes de malos resultados económicos ou políticos (*blame-avoidance*) mediante diferentes estratexias (por exemplo, McGraw).

17 Fiske e Taylor, 1991; Sigelman e Knight, 1985, citados en Rudolph, 2003. Tamén en Sánchez-Cuenca, 2003.

18 É posible que a valoración tamén inflúa nas orientacións políticas aínda que iso non o estudamos aquí.

É dicir, as orientacións políticas poden transformar as valoracións sobre a xestión do goberno (como mostran os resultados de Maravall e Przeworski, (2001) e Rudolph, (2003)) ao ter efectos directos sobre a identificación do nivel de goberno responsable. Ademais, o impacto pode verse reducido ou intensificado dependendo da valoración das políticas¹⁸. Por exemplo, nun estado descentralizado poden gobernar diferentes partidos políticos en distintos niveis de goberno. Neste contexto, cando a valoración dunha determinada política é positiva, é probable que o individuo tenda a atribuír a competencia ao nivel político no que goberna o partido máis próximo á súa ideoloxía. Pola contra, se as valoracións son negativas, a tendencia será a responsabilizar ao nivel de goberno liderado polo partido do que non se sente preto ideoloxicamente. Neste caso, o efecto da ideoloxía estaría mediado pola valoración das políticas.

A identificación dos individuos cun determinado nivel de goberno tamén pode ter por si mesma –con independencia do partido que governe– efectos sobre a atribución de competencias, aínda que a dirección destes efectos é ambivalente. Por un lado, poida que se atribúan maiores competencias ao nivel de goberno co que se sente maior identificación, ao mostrar máis atención polas actividades dese nivel político. Por outro lado, quen se sente máis identificado cun nivel de goberno pode sobre-dimensionar as actuacións da administración máis distante, ao percibir de forma nesgada o seu volume de competencias. Isto é, canto máis lonxe estea a actual distribución territorial de poder das súas preferencias, máis deformada será a súa percepción sobre o mapa competencial. Esta deformación concretarase na maior atribución de competencias ao nivel de goberno que menos competencias posuiría no modelo de estado que prefiren.

En definitiva, os argumentos expostos nos parágrafos anteriores apuntan algunhas das maneiras en que as orientacións políticas poden ter efectos sobre a atribución de competencias. A análise empírica que desenvolvemos na seguinte sección contribuirá á concreción da relación entre as variables, aínda que con certas limitacións. Non será posible contrastar o efecto da identificación partidista e a súa interacción coa valoración das políticas sobre a atribución de competencias, debido ao contexto político no que se realiza a recollida de datos da enquisa para o 2006. En efecto, no momento da recollida dos datos, o partido gobernante era o mesmo no nivel autonómico e no nivel central¹⁹. Ao non haber variación na ideoloxía dos gobernos das distintas administracións resulta imposible predicir o efecto da orientación ideolóxica do individuo sobre a identificación do goberno responsable, ou investigar se o impacto desta última é maior que o da identificación cun determinado nivel de goberno. A contrastación desta hipótese xeral nunha primeira mostra permitiranos formular unha hipótese de forma máis concreta que contrastaremos con outros datos.

4.1. Análise empírica

4.1.1. Variables dependentes e independentes

Tomando como variables dependentes a *Atribución de competencias á Comunidade Autónoma ou ao Goberno central*, aténdese exclusivamente ao ano 2006, xa que o número de casos no ano 1998 se reducía substancialmente, facendo imposible a súa análise, ao tomar en consideración variables de orientacións políticas.

19 O mesmo ocorre para o 1998, ano en que gobernaba o PSOE no goberno central e a Comunidade Autónoma.

As variables dependentes construíronse coas mesmas preguntas que o índice de acerto, aínda que outorgando valor 1 cando a responsabilidade sobre unha determinada política se atribúe á CA (no caso da variable dependente de *Atribución de responsabilidades á CA*) ou ao Goberno central (no caso da variable dependente de *Atribución de responsabilidades ao Goberno central*) e 0 en todos os demais casos. Ao non ser necesaria a comparación co 1998, empregáronse todas as políticas sobre as que se pide aos enquisados que identifiquen o nivel de goberno responsable, de modo que a escala de cada variable dependente vai do 0 ao 7 (*Educación, Sanidade, Servizos sociais, Seguridade, Xustiza, Transporte e Vivenda*²⁰).

As variables independentes responden a dous tipos de factores: por un lado aquelas relacionadas coa sofisticación política (*Estudos, Relación coa actividade, Idade, Información sobre política e Interese pola política*) e, por outro, as que representan orientacións políticas (localización na escala esquerda-dereita; localización no eixe nacionalista). Inclúese, ademais, a valoración das sete políticas incorporadas na variable dependente (valoración global). Por último, introdúcense as interaccións entre as valoracións das políticas e as categorías “Esquerda” e “Dereita”, ademais de “Moi nacionalista” e “Pouco nacionalista”, ao tratar de explorar se a combinación entre valoracións e orientacións políticas inflúe na atribución de responsabilidades. A análise das variables independentes aparece nos Anexos III e IV.

A partir da hipótese xeral fixemos unha primeira exploración dos datos da 1ª vaga EGAP, introducindo no modelo estatístico aquelas variables que considerabamos factores relevantes na atribución de responsabilidades. Unha vez rematada esa primeira exploración formulamos unha hipótese máis restrinxida, que contrastamos coa 2ª vaga EGAP.

O modelo, polo tanto, sería o seguinte:

$$Y_{\text{Atribución de responsabilidades á CA}} = \beta_0 + \beta_1 \text{Valoración global} + \beta_2 \text{Estudos} + \beta_3 \text{Relación coa actividade} + \beta_4 \text{Idade} + \beta_5 \text{Información sobre política} + \beta_6 \text{Interese pola política} + \beta_7 \text{Situación na escala esquerda-dereita} + \beta_8 \text{Situación na escala nacionalismo} + \beta_9 \text{Esquerda*valoración} + \beta_{10} \text{Dereita*valoración} + \beta_{11} \text{Moi nacionalista*valoración} + \beta_{12} \text{Nada ou pouco nacionalista*valoración} + e$$

$$Y_{\text{Atribución de responsabilidades ao Goberno central}}^{21} = \beta_0 + \beta_1 \text{Valoración global} + \beta_2 \text{Información sobre política} + \beta_3 \text{Interese pola política} + \beta_4 \text{Situación na escala esquerda-dereita} + \beta_5 \text{Situación na escala nacionalismo} + \beta_6 \text{Esquerda*valoración} + \beta_7 \text{Dereita*valoración} + \beta_8 \text{Moi nacionalista*valoración} + \beta_9 \text{Nada ou pouco nacionalista*valoración} + e$$

4.1.2. Primeira vaga de 2006 (xuño): exploración dos datos

a) Variable dependente: Atribución de responsabilidades á CA

Os resultados do modelo de regresión lineal onde a variable dependente é a *Atribución de responsabilidades ao Goberno autonómico* preséntanse na Táboa 10. Cabe mencionar en primeiro lugar a variable de *Valoración global*, cuxo coeficiente, positivo e significativo, indica que mellores valoracións implican unha maior atribución de responsabilidades á CA.

20 Exclúese o funcionamento da economía, xa que non se lles pediu aos enquisados que desen a súa valoración.

21 No modelo definitivo non se incluíron as variables sociodemográficas porque non amosaban unha correlación significativa coa variable dependente en ningún dos modelos previos. A omisión desas variables non provoca cambios importantes nos efectos do resto de variables independentes.

Ningunha das interaccións entre as variables de orientación política e valoración global son significativas, polo que o efecto das orientacións políticas sobre a variable dependente non varía segundo se avalíen as políticas.

No entanto, si resultan significativos os efectos das variables de localización dos enquisados no eixe esquerda-dereita. Así, aqueles que se sitúan máis á esquerda da escala ideolóxica tenden a atribuír significativamente máis responsabilidades á CA que os que se sitúan no centro; mentres, os que manifestan ser de dereitas, atribúen a responsabilidade á CA en menor medida cós do centro. A ideoloxía inflúe por tanto na atribución de responsabilidades, independentemente de como se valoren as políticas. Unha posible explicación destas diferenzas entre votantes de “Esquerdas” e votantes de “Dereitas” podería ser a existencia de preferencias distintas sobre o modelo de estado nestes dous colectivos. Os votantes de esquerdas preferirían un estado máis descentralizado (e esa preferencia traduciríase nunha maior atribución ao nivel autonómico); pola contra, os votantes de dereitas serían máis partidarios dun goberno menos descentralizado, que os levaría a outorgarlle menos importancia ao nivel autonómico²². Habería, por tanto, un axuste das súas percepcións ás preferencias políticas, que condicionaría esta “sobreatribución” de responsabilidades ao nivel de goberno polo cal senten maior apego.

22 Así parece confirmarse se temos en conta estudos anteriores. Por exemplo, nos estudos do CIS 2603 e 2610 de maio e decembro de 2005, respectivamente, apúntase unha relación entre a localización na escala esquerda-dereita e o modelo de estado preferente (“Voulle presentar agora algunhas formas alternativas de organización territorial do estado en España. Dígame, por favor, con cal está vostede máis de acordo: Un Estado cun único goberno central sen autonomías; Un Estado con CC. AA. como na actualidade; Un Estado no que as CC. AA. teñan maior autonomía que na actualidade; Un Estado no que se recoñecese ás CC. AA. a posibilidade de converterse en estados independentes”). Os que se colocan á esquerda na escala prefiren un Estado máis descentralizado (canto máis á esquerda, maior nivel de descentralización se require, pasando da categoría “Un Estado no que as CC. AA. teñan maior autonomía que na actualidade” a “Un Estado no que se recoñecese ás CC. AA. a posibilidade de converterse en Estados independentes”, canto máis se separan do centro). En cambio, os de dereitas prefiren un Estado igual que o actual ou menos descentralizado (son os que se sitúan arredor do 6 os que optan en maior medida pola categoría “Un Estado cun único goberno central sen autonomías”).

Táboa 10. Resultados do modelo de regresión para a hipótese de nesgo político

Variable dependente: Atribución de responsabilidades á CA	
Valoración das políticas	0,054(0,028)*
Estudos c: estudos primarios completos e básicos	
<i>Sen estudos e primarios incompletos</i>	-0,307(0,210)
<i>FP I</i>	0,778(0,232)***
<i>Bacharelato, BUP, COU, PREU e FP II e III</i>	0,156(0,175)
<i>Universitarios medios, superiores e doutoramento</i>	0,375(0,204)*
Relación coa actividade c: ocupado	
<i>Ama de casa</i>	-0,076(0,202)
<i>Estudante</i>	0,026(0,239)
<i>Parado</i>	0,447(0,277)
<i>Pensionista</i>	-0,519(0,233)**
Idade c: 35-44	
<i>16-24</i>	-1,177(0,263)***
<i>25-29</i>	-0,248(0,229)
<i>30-34</i>	-0,934(0,255)***
<i>45-59</i>	-0,406(0,199)**
<i>60 e máis</i>	-0,261(0,259)
Información sobre política central, autonómica e local	0,064(0,041)
Interese pola política central, autonómica e local	0,046(0,029)
Localización na escala de esquerda-dereita c: centro	
<i>Esquerda</i>	0,469(0,189)**
<i>Dereita</i>	-0,380(0,207)*
Localización na escala de nacionalismo c: algo nacionalista	
<i>Moi nacionalista</i>	-0,048(0,185)
<i>Nada ou pouco nacionalista</i>	0,094(0,153)
Esquerda * valoración	-0,091(0,059)
Dereita * valoración	-0,009(0,063)
Moi nacionalista * valoración	0,060(0,056)
Nada ou pouco nacionalista * valoración	-0,002(0,050)
Constante	1,958(0,290)***
N	1128
R²	0,095
Método de estimación	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

Por último, agás a idade, non parece que os factores sociodemográficos teñan un peso excesivo na explicación da variación da variable dependente. Todos os grupos de idade atribúen menos responsabilidade á CA que o grupo de referencia (35-44²³), aínda que só de maneira significativa para os de 18-24, 30-34 e 45-59.

O resto das variables sociodemográficas non son significativamente distintas das categorías de referencia, excepto para aqueles que cursaron FP I e os universitarios (atribúen en maior medida á CA que os de estudos primarios completos e básicos), no caso dos estudos, e os pensionistas (atribúen en menor medida á CA), cando se comparan cos ocupados. En canto ás variables de información e interese sobre as políticas central, autonómica e local, non están correlacionadas de forma significativa coa variable dependente ao introducir as demais variables independentes no modelo²⁴.

b) Variable dependente: Atribución de responsabilidades ao Goberno central

Na interpretación dos datos presentados na táboa hai que ter en conta o escaso nivel de varianza explicada (0,045). Analizando cales son os factores que inflúen na atribución de responsabilidades ao Goberno central (Táboa 11), elimináronse da regresión as variables sociodemográficas, pois en ningún dos casos correlacionan significativamente coa variable dependente, nin cambian os coeficientes de forma apreciable, de introducírense no modelo. Das variables de sofisticación política que se conservan, só é significativo o efecto do interese pola política. Pola contra, deixa de ter relevancia no modelo a valoración das políticas.

Respecto ás variables que representan as orientacións políticas dos individuos, os entrevistados de dereitas outorgan máis responsabilidades ao Goberno central que os de centro, o que apoia o argumento de que os individuos elixen o nivel de goberno ao que máis próximos se senten. Non obstante, a interacción entre valoración e dereita é negativa e significativa, cando cabería esperar un signo positivo, é dicir, que o efecto positivo da categoría dereita sobre a dependente se incrementase canto mellor se valorasen as políticas. Os que na escala de nacionalismo se sitúan nas posicións de “Nada nacionalista” tamén tenden a atribuír máis responsabilidades ao Goberno central. Isto pode deberse a que os menos nacionalistas se identifican máis con ese nivel de goberno. A significativa interacción entre valoración e moi nacionalista reforzaría precisamente ese argumento. Os que valoran mellor as políticas e son moi nacionalistas tenden a atribuír menos responsabilidades ao Goberno central porque este é o nivel de goberno que menos prefiren.

23 O grupo de idade de 35-44, como se recordará, era o que máis acertaba na atribución correcta de responsabilidades, de aí que esta maior atribución de responsabilidades á CA pode non deberse á súa maior tendencia a responsabilizar ese nivel de goberno, senón, simplemente, a que o número de políticas nas que a responsabilidade recae no Goberno autonómico é maior que para o Goberno central e teñen un maior coñecemento sobre a distribución de competencias cós demais.

24 Cando *Información total* e *Interese total* se toman en consideración como únicas variables independentes, os coeficientes son positivos e significativos.

Táboa 11. Resultados do modelo de regresión para a hipótese de nesgo político

Variable dependente: Atribución de responsabilidades ao Goberno central	
Valoración das políticas	0,036(0,024)
Información sobre política central, autonómica e local	0,051(0,035)
Interese sobre política central, autonómica e local	0,061(0,025)**
Localización na escala de esquerda-dereita c: centro	
<i>Esquerda</i>	-0,086(0,165)
<i>Dereita</i>	0,417(0,180)**
Localización na escala de nacionalismo c: algo nacionalista	
<i>Moi nacionalista</i>	0,186(0,162)
<i>Nada ou pouco nacionalista</i>	0,349(0,134)**
Esquerda * valoración	0,015(0,052)
Dereita * valoración	-0,101(0,055)*
Moi nacionalista * valoración	-0,121(0,049)**
Nada ou pouco nacionalista * valoración	0,024(0,044)
Constante	0,782(0,207)***
N	1128
R²	0,045
Método de estimación	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

O argumento que elaboramos para explicar os resultados obtidos nesta primeira análise consiste fundamentalmente en vincular a ideoloxía e o sentimento nacionalista dos individuos con distintas preferencias sobre o modelo de organización territorial do Estado. Asumimos que as preferencias sobre a organización territorial se reflicten no grao de identificación co Goberno autonómico e central, o que a súa vez afecta á atribución das competencias. A lóxica sería a seguinte: as orientacións políticas están vinculadas a un determinado grao de identificación cun nivel de goberno e os individuos tenderán a sinalar como goberno responsable aquel co que máis identificados se senten. Podemos concretar a relación entre as orientacións políticas e a atribución de responsabilidades nas seguintes hipóteses:

H₁: Canto máis de esquerdas se é, máis se tende a atribuír as responsabilidades á CA.

H₂: Canto máis de dereitas se é, máis se tende a atribuír as responsabilidades ao Goberno central.

H₃: Canto máis nacionalista se é, máis se tende a atribuír as responsabilidades á CA.

H₄: Canto menos nacionalista se é, máis se tende a atribuír as responsabilidades ao Goberno central.

H₅: Os efectos da ideoloxía e do sentimento nacionalista sobre a dependente incrementarán canto mellor se valoren as políticas públicas.

Respecto a esta última hipótese (H_5) esperamos, por exemplo, que o efecto de ser moi nacionalista sobre a atribución de responsabilidade ao Goberno autonómico sexa maior canto mellor sexa a avaliación das políticas.

4.1.3. Segunda vaga de 2006 (decembro): contrastación da hipótese

Replicamos o modelo de regresión empregado nos apartados anteriores para contrastar as nosas hipóteses. Neste caso, a pregunta do cuestionario a partir da que se crea a variable dependente segue sendo a identificación do goberno responsable sobre cada un dos servizos públicos. Porén, a formulación das respostas é distinta, pois so se pode elixir unha única opción de resposta, entre Goberno central, autonómico e local²⁵.

a) Variable dependente: Atribución de responsabilidades á CA

Os datos corroboran algunhas das hipóteses elaboradas trala análise dos datos da primeira vaga (Táboa 12). A hipótese sobre ideoloxía cúmprese nunha dirección. Os entrevistados de dereita, tal e como ocorría na vaga anterior, atribúen menos responsabilidades ao Goberno autonómico (H_2) que os de centro, en concordancia coas súas preferencias por un modelo de estado menos descentralizado, é dicir, cun maior peso do nivel nacional. Porén, as predicións da hipótese non se cumpren respecto dos individuos que se sitúan na parte esquerda da escala ideolóxica (H_1), xa que os datos mostran que estes responsabilizan á CA en menor medida que os de centro.

A quinta hipótese (H_5) só se cumpre de forma parcial respecto á variable de sentimento nacionalista. Os resultados mostran que os individuos máis nacionalistas atribúen máis responsabilidades ao Goberno autonómico canto mellor valoran as políticas, o cal se corresponde coas predicións da H_5 . Porén, os nada ou pouco nacionalistas tamén responsabilizan en maior medida ao Goberno autonómico canto mellor valoran as políticas, cando o que cabería esperar é que o coeficiente da interacción fose negativo. Quizais estas diferenzas respecto á mostra anterior se deban a cambios na distribución das variables de situación nas escalas de esquerda, dereita e nacionalismo. Con todo, habería que pormenorizar na análise para determinar con precisión cales son os efectos deste cambio na distribución.

Por último, as variables sociodemográficas non varían substancialmente respecto dos resultados da vaga anterior, excepto nalgunhas categorías que merecen ser sinaladas. Na variable de estudos, son de destacar as categorías “Sen estudos primarios e primarios incompletos” e “Bacharelato, BUP, COU, PREU e FP II e III”, cuxos coeficientes son significativos nesta regresión e incrementan notablemente (aínda que non cambian de signo). A categoría de “Universitarios” deixa de ter un coeficiente significativamente distinto do da categoría de referencia. En canto á idade, o grupo dos de 45-59 anos segue mostrando unha atribución significativamente diferente ao de 35-44, pero cun coeficiente positivo e lixeiramente máis alto que na vaga anterior.

O interese constitúe ademais neste caso un factor explicativo da variación na atribución de responsabilidades á CA, a diferenza da vaga anterior. Canto máis interese sobre as tres esferas políticas se posúe, máis responsabilidades se atribúen ao Goberno autonómico²⁶.

25 Retómase a formulación da enquisa do CIS 2286, utilizada, como se recordará, en relación coa primeira hipótese.

26 Obsérvase de novo aquí a relación existente entre o índice de acerto e a variable dependente empregada nesta análise.

Táboa 12. Resultados do modelo de regresión para a contrastación da hipótese

Variable dependente: Atribución de responsabilidades á CA	
Valoración das políticas	-0,030(0,026)
Estudos c: estudos primarios completos e básicos	
<i>Sen estudos e primarios incompletos</i>	-0,844(0,235)***
<i>FP I</i>	0,141(0,250)
<i>Bacharelato, BUP, COU, PREU e FP II e III</i>	0,668(0,164)***
<i>Universitarios medios, superiores e doutoramento</i>	0,119(0,198)
Relación coa actividade c: ocupado	
<i>Ama de casa</i>	-0,282(0,186)
<i>Estudante</i>	0,126(0,256)
<i>Parado</i>	-0,273(0,235)
<i>Pensionista</i>	0,150(0,247)
Idade c: 35-44	
<i>16-24</i>	-0,881(0,250)***
<i>25-29</i>	-0,237(0,221)
<i>30-34</i>	-0,033(0,229)
<i>45-59</i>	0,532(0,193)***
<i>60 e máis</i>	-0,037(0,242)
Información sobre política central, autonómica e local	0,055(0,034)
Interese pola política central, autonómica e local	0,110(0,027)***
Localización na escala de esquerda-dereita c: centro	
<i>Esquerda</i>	-0,349(0,184)*
<i>Dereita</i>	-0,436(0,176)**
Localización na escala de nacionalismo c: algo nacionalista	
<i>Moi nacionalista</i>	-0,184(0,199)
<i>Nada ou pouco nacionalista</i>	0,227(0,168)
Esquerda * valoración	-0,053(0,056)
Dereita * valoración	-0,093(0,058)
Moi nacionalista * valoración	0,136(0,061)**
Nada ou pouco nacionalista * valoración	0,120(0,054)**
Constante	1,819(0,278)***
N	1059
R²	0,142
Método de estimación	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

b) Variable dependente: Atribución de responsabilidades ao Goberno central.

De novo atopamos que o modelo para explicar a atribución de responsabilidades ao Goberno central é claramente insuficiente, pois a capacidade explicativa do modelo non chega ao 2% da variación da dependente. En calquera caso, estes son os principais resultados (Táboa 13).

Os resultados non apoian as hipóteses H_1 , H_2 , H_3 e H_4 . Respecto á H_5 , os datos indican que só se cumpre de maneira parcial para a variable do sentimento nacionalista. A interacción entre *Valoración* e “Moi nacionalista” é significativa e de signo negativo, como no caso da vaga anterior, o que se axusta á predición da hipótese. No entanto, o coeficiente da interacción entre a categoría de “Nada” ou “Pouco” nacionalistas e a valoración das políticas tamén é negativo mentres que, de acordo coa H_5 , debería presentar un signo positivo. Futuras exploracións son necesarias para comprobar se estamos diante dun fenómeno illado, propio da mostra coa que traballamos, ou hai inconsistencia entre a hipótese formulada e a análise empírica. En vagas posteriores trataremos de resolver esta dúbida, replicando de novo o modelo empregado nesta análise.

Táboa 13. Resultados do modelo de regresión para a contrastación da hipótese

Variable dependente: Atribución de responsabilidades ao Goberno central	
Valoración das políticas	0,038(0,026)
Información sobre política central, autonómica e local	0,038(0,034)
Interese sobre política central, autonómica e local	-0,011(0,026)
Localización na escala de esquerda-dereita c: centro	
<i>Esquerda</i>	0,231(0,182)
<i>Dereita</i>	0,028(0,175)
Localización na escala de nacionalismo c: algo nacionalista	
<i>Moi nacionalista</i>	0,189(0,195)
<i>Nada ou pouco nacionalista</i>	0,159(0,167)
Esquerda * valoración	-0,077(0,056)
Dereita * valoración	0,059(0,057)
Moi nacionalista * valoración	-0,166(0,061)***
Nada ou pouco nacionalista * valoración	-0,141(0,054)***
Constante	2,114 (0,231)***
N	1059
R²	0,017
Método de estimación	MCO

c: categoría de referencia

Erros estándar entre parénteses

* significativo ao 10%; ** significativo ao 5%; *** significativo ao 1%

5. RESUMO DOS RESULTADOS E CONCLUSIÓN

O obxectivo principal deste traballo é estudar como se atribúen as responsabilidades polas políticas públicas nun sistema descentralizado. A relevancia do estudo radica nas súas implicacións para o bo funcionamento da democracia. Para que os políticos rendan contas das súas accións ante os cidadáns, estes deben ser quen de vincular correctamente os resultados das políticas públicas coas actuacións dos seus representantes. A repartición competencial entre os distintos niveis de goberno esvaece a relación entre resultados (*outcomes*) e a asignación de responsabilidades sobre os mesmos. A consecuencia é que nun sistema de goberno multinivel as condicións para facer que os políticos sexan *accountable* non se cumpren.

Neste documento de traballo exploramos os aspectos sobre a asignación de responsabilidades nun contexto descentralizado. En primeiro lugar, estudamos se a capacidade dos cidadáns de asignar correctamente as competencias sobre cada política varía ao longo do tempo. A nosa hipótese é que a consolidación das institucións autonómicas vai acompañada dunha maior visibilidade das súas actuacións que afecta positivamente o coñecemento dos cidadáns sobre as políticas que desempeña o nivel autonómico. Como consecuencia, esperamos que os índices de acerto sobre atribución de responsabilidades se incrementen ao longo do tempo.

A hipótese foi contrastada cos datos para Galicia. O índice de acerto nesta Comunidade Autónoma no ano 1998 é significativamente máis baixo que no resto de comunidades. Na mostra total (datos de 1998 e 2006), e sobre un conxunto de cinco políticas públicas, os cidadáns galegos só definen correctamente o nivel responsable de goberno en menos da metade das políticas. As características individuais de idade, nivel de estudos relación coa actividade están positivamente correlacionadas co índice de acerto, así como o interese pola política e, en menor medida que este último, o grao de información subxectiva.

Os resultados da análise indican que o proceso de aprendizaxe dos cidadáns sobre as competencias das distintas administracións se produce de maneira selectiva. En concreto, os individuos cun maior interese pola política autonómica melloran en maior medida a súa capacidade de atribución de responsabilidades ao longo do tempo. A xente que está máis interesada en temas políticos e que posúe un maior nivel de estudos capta en maior grao a información política que flúe ao seu redor. É dicir, a maior visibilidade das actuacións da Administración autonómica que acompaña o afianzamento das institucións autonómicas durante estes últimos anos fíxose efectiva para o grupo de cidadáns máis formado e que máis interese mostra polos temas da súa comunidade autónoma.

En definitiva, podemos resumir os resultados dicindo que os cidadáns ao longo do tempo aprenden e melloran o seu coñecemento sobre aquilo que lles interesa e cando dispoñen de certo nivel de coñecemento previo ou de certa capacidade para integrar a nova información.

En segundo lugar, estudamos se as orientacións políticas dos individuos teñen efectos sobre a identificación do nivel de goberno responsable de cada política pública. Esta hipótese concrétase en dous modelos nos que as características políticas individuais se operacionalizan mediante dúas variables: a ideoloxía e o sentimento nacionalista. No primeiro modelo a variable dependente recolle o número de políticas públicas nas que se identifica o Goberno autonómico como administración competente, mentres que no segundo modelo a variable endóxena mide as que se atribúen ao Goberno central.

Utilizamos datos dunha primeira vaga de enquisas elaborada pola EGAP en xuño de 2006 para analizar de forma exploratoria o tipo de vinculación entre as características políticas dos individuos e a selección do nivel de goberno responsable. Os resultados mostran que aqueles que se sitúan en posicións á esquerda da escala ideolóxica adoitan sinalar cara ao Goberno autonómico como responsable nun maior número de políticas que os que se sitúan no centro, mentres que os que se identifican con posicións á dereita atribúen á Administración autonómica un menor número de competencias. Cando a variable dependente é o número de políticas sobre as que se atribúe a competencia ao Goberno central os individuos á dereita da escala ideolóxica atribúen máis veces ao Goberno central a competencia que os do centro ideolóxico, aínda que o efecto diminúe canto mellor se avalían as políticas. A atribución de competencias ao Goberno central diminúe entre aqueles individuos que valoran moi ben as políticas e se senten bastante o moi nacionalistas.

A explicación que elaboramos para entender os resultados desta primeira análise sérvenos para reelaborar a hipótese inicial e concretar a dirección dos efectos das variables de orientación política. O noso argumento é que a preferencia dos individuos cun determinado nivel de goberno é o mecanismo causal que explica o efecto da ideoloxía e o sentimento nacionalista sobre a designación da administración competente. O nesgo político, por tanto, prodúcese porque o individuo atribúe a competencia ao nivel de goberno que prefere. Dados os resultados da primeira análise, concretamos a hipótese da seguinte maneira: os de esquerdas e os nacionalistas tenderán a identificarse coa Administración autonómica e por tanto a culpala como Administración responsable, mentres que os de dereitas e os menos nacionalistas se identificarán e asignarán a responsabilidade á Administración central. A identificación dun individuo cun determinado nivel de goberno está ligada á súa preferencia sobre o modelo de organización territorial. Así pois, a identificación co Goberno central dos menos nacionalistas e os de dereitas estaría asociada a unha preferencia por un modelo de Estado máis centralizado no que predomina a Administración central. En cambio, a identificación co nivel autonómico dos máis nacionalistas e dos de esquerdas estaría vinculada a un modelo de organización territorial máis descentralizado. Ademais, supoñemos que os efectos das variables da ideoloxía e do sentimento nacionalista estarán modulados pola valoración das políticas.

A análise estatística con datos dunha segunda vaga de enquisas realizadas pola EGAP en decembro do 2006 mostra que as implicacións derivadas desta hipótese só se cumpren parcialmente. No modelo sobre atribución de competencias ao Goberno autonómico, os individuos encadrados nas posicións de dereitas atribúen menos competencias á Administración autonómica (tal e como predicíamos) respecto aos de centro. No entanto, o efecto tamén é negativo para os de esquerdas. Por outro lado, o sentimento nacionalista non parece ter un efecto sobre a variable dependente por si mesmo. A interacción entre nacionalismo e a valoración das políticas dá como resultado que os que mellor avalían as políticas e se senten moi nacionalistas tenden a atribuír máis responsabilidades á Administración autonómica (como predicíamos), pero o efecto ten o mesmo signo para os pouco ou nada nacionalistas que mellor valoran as políticas.

Por último, cando se trata da atribución de responsabilidades ao Goberno central, os datos da segunda vaga manifestan que os máis nacionalistas, canto mellor valoran as políticas, menos tenden a outorgar a competencia ao nivel central (como predicamos) respecto aos algo nacionalistas. Non obstante, o efecto ten o mesmo signo negativo para o grupo dos nada ou pouco nacionalistas que mellor valoran as políticas.

En definitiva, os resultados da segunda vaga amosan que os situados no centro do eixe ideolóxico tenden a atribuír máis competencias á Administración autonómica en comparación cos localizados nas posicións da dereita ou da esquerda. Por outro lado, o grupo de individuos que se define en posicións intermedias da variable de nacionalismo tenden a atribuír máis competencias ao goberno central e menos á Administración autonómica canto mellor valoran as políticas. Ou, noutras palabras, os moderados respecto ao eixe ideolóxico sinalan como responsable nun maior número de políticas ao Goberno autonómico que os situados en posicións extremas, mentres que os moderados no eixe de nacionalismo que mellor valoran as políticas asignan máis responsabilidades á Administración central e menos á autonómica. En definitiva, os resultados da análise empírica cos datos da enquisa da segunda vaga non parecen corroborar as hipóteses formuladas a partir dos datos obtidos na primeira análise.

Como xa se comentou na sección anterior, a distribución das variables de orientación política nas mostras da primeira e a segunda vaga son distintas, o que pode parcialmente explicar que os efectos das variables varíen entre mostras. Os datos de sucesivas enquisas no 2007 determinarán a validez das implicacións derivadas das primeiras hipóteses ou, como apuntan os resultados da segunda vaga, a necesidade de reeloralas.

En conclusión, as achegas máis importantes deste traballo poden resumirse en dous aspectos. En primeiro lugar, desde a creación do Estado das autonomías producíronse numerosas modificacións da distribución competencial entre os niveis de goberno en materia de gasto e de ingresos. Porén, os estudos sobre a atribución de responsabilidades e as súas variacións ao longo do tempo neste complexo mapa competencial foron ata a data practicamente inexistentes. Este traballo representa unha primeira contribución a esa análise mediante a elaboración dunha hipótese sobre a capacidade de aprendizaxe dos individuos e a presentación da correspondente evidencia empírica. Non obstante, os problemas de comparación entre as mostras e as poucas observacións de que dispoñiamos para o ano 1998 dificultaron o proceso de contrastación da hipótese, ao limitar enormemente o conxunto de variables introducidas no modelo estatístico. De cara ás investigacións futuras é necesario mellorar substancialmente os datos de tal maneira que sexa posible contar cun conxunto máis amplo de variables para un maior número de anos.

En segundo lugar, este documento tamén achega un argumento teórico de carácter exploratorio sobre a existencia dun nesgo político na identificación do nivel responsable de goberno sobre cada política pública. As hipóteses desta segunda análise teñen unha natureza preliminar e a súa validez está suxeita á nova contrastación empírica. A pesar disto, o traballo indutivo realizado ao desenvolver os argumentos sobre a relación entre as variables de orientación política e a identificación do nivel de goberno responsable pode servir como hipótese de traballo en futuros estudos que exploren o impacto das orientacións políticas sobre a atribución de responsabilidades.

6. BIBLIOGRAFÍA

- Anderson, C. D. 2006. «Economic Voting and Multilevel Governance: A Comparative Individual-level Analysis», *American Journal of Political Science*, 50 (2), pp. 449-463.
- Barreiro, B. 1999. «Justificaciones, responsabilidades y cumplimiento de promesas electorales», *Revista española de ciencia política*, 1, pp. 149-172.
- Bartels, L. M. 1996. «Uninformed Votes: Information Effects in Presidential Elections», *American Journal of Political Science*, 40 (1), pp. 194-230.
- Bennett, S. E. 1994. «Changing Levels of Political Information in 1998 and 1990», *Political Behavior*, 16 (2).
- Bingham, G. e Whitten, G. D. 1993. «A Cross-National Analysis of Economic Voting: Taking Account of the Political Context», *American Journal of Political Science*, 37 (2), pp. 391-414.
- Buchanan, J. 1995. «Federalism as an Ideal Political Order and an Objective for Constitutional Reform», *Publius: Journal of Federalism*, 25 (2).
- Carlsen, F. 2000. «Unemployment, Inflation and Government Popularity - Are There Partisan Effects?», *Electoral Studies*, 19 (2/3), pp. 141-150.
- Cheibub, J. A. e Przeworski, A. 1999. «Democracy, Elections and Accountability for Economic Outcomes», en A. Przeworski, S. C. Stokes e B. Manin (eds.). *Democracy, Accountability and Representation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cutler, F. 2004. «Government Responsibility and Electoral Accountability in Federations», *Publius: Journal of Federalism*, 34 (2), pp. 19-38.
- Downs, W. M. 1999. «Accountability Payoffs in Federal Systems? Competing Logics and Evidence from Europe's Newest Federation», *Publius: Journal of Federalism*, 29 (1), pp. 87-110.
- Ferejohn, J. 1986. «Incumbent Performance and Electoral Control», *Public Choice*, 50, pp. 5-25.
- Ferejohn, J. e Kuklinski, J. H. (eds.). 1990. *Information and Democratic Processes*. Urbana: University of Illinois Press.
- Franklin, C. H. e Jackson, J. E. 1983. «The Dynamics of Party Identification», *The American Political Science Review*, 77 (4), pp. 957-973.
- Kinder, D. R. 2003. «Communication and Politics in the Age of Information», en D. O. Sears, L. Huddy e R. Jervis (eds.). *Oxford Handbook of Political Psychology*. Nova York: Oxford University Press.
- Leyden, K. M. e Borrelli, S. A. 1995. «The Effect of State Economic Conditions on Gubernatorial Elections: Does Unified Government Make a Difference?», *Political Research Quarterly*, 48 (2), pp. 275-290.

- Lupia, A. e McCubbins, M. 1998. *The Democratic Dilemma: Can Citizens Learn what they Need to Know*. Nova York: Cambridge University Press.
- Luskin, R. C. 1990. «Explaining Political Sophistication», *Political Behavior*, 12 (4), pp. 331-361.
- Maravall, J. M. 1999. «Accountability and Manipulation», en A. Przeworski, S. C. Stokes e B. Manin (eds.). *Democracy, Accountability, and Representation*. Cambridge: CUP, pp. 154-196.
- Mcgraw, K. M. 1990. «Avoiding Blame: An Experimental Investigation of Political Excuses and Justifications», *British Journal of Political Science*, 20 (1), pp. 119-131.
- Mcgraw, K. M.; Timpone, R. e Bruck, G. 1993. «Justifying Controversial Political Decisions: Home Style in the Laboratory», *Political Behavior*, 15 (13), pp: 289-308.
- Nannestad, P. e Paldam, M. 2000. «Into Pandora's Box of Economic Evaluations: A Study of the Danish macro VP-Function, 1986-1997», *Electoral Studies*, 19 (2/3), pp. 123-140.
- Page, B. I. e Jones, C. C. 1979. «Reciprocal Effects of Policy Preferences, Party Loyalties and the Vote», *The American Political Science Review*, 73 (4), pp. 1071-1089.
- Peffley, M. 1984. «The Voter as Juror: Attributing Responsibility for Economic Conditions», *Political Behavior*, 6 (3), pp: 275-294.
- Peffley, M., Feldman, S. e Sigelman, L. 1987. «Economic Conditions and Party Competence: Processes of Belief Revision», *The Journal of Politics*, 49 (1), pp. 100-121.
- Pola, G. 1999. «A Comparative View of Local Finances in EU Member Countries: Are There Any Lessons to Be Drawn?», en A. Fossati e G. Panella (eds.). *Fiscal Federalism in the European Union*. Londres: Routledge.
- Popkin, S.; Gorman, J. W.; Phillips, C. e Smith, J. A. 1976. «Comment: What Have You Done for me Lately? Toward an Investment Theory of Voting», *The American Political Science Review*, 70 (3), pp. 779-805.
- Powell, G. B. 2000. *Elections as Instruments of Democracy*. New Haven: Yale U.P.
- Price, V. e Zaller, J. 1993. «Who Gets the News? Alternative Measures of News Reception and their Implications for Research», *Public Opinion Quarterly*, 57, pp. 133-164.
- Roch, C. H. e Poister, T. H. 2006. «Citizens, Accountability and Service Satisfaction. The influence of Expectations», *Urban Affairs Review*, 41 (3), pp: 292-308.
- Royed, T. J.; Leyden, K. M. e Borrelli, S. A. 2000. «Is "Clarity of Responsibility" Important for Economic Voting? Revisiting Powell and Whitten's Hypothesis», *British Journal of Political Science*, 30, pp. 669-698.
- Rudolph, T. J. 2003a. «Institutional Context and the Assignment of Political Responsibility», *The Journal of Politics*, 65 (1), pp.190-215.
- 2003b. «Who's Responsible for the Economy? The Formation and Consequences of Responsibility Attributions», *American Journal of Politican Science*, 47 (4), pp. 698-713.
- Sánchez-Cuenca, I. 2003. «How Can Governments Be Accountable if Voters Vote Ideologically?» CEACS, Working Papers.
- Tiebout, C. M. 1956. «A Pure Theory of Local Expenditures», *The Journal of Political Economy*, 64 (5), pp. 416-424.
- Weingast, B. R. 1995. «The Economic Role of Political Institutions: Market-Preserving Federalism and Economic Development», *Journal of Law, Economics and Organization*, 11 (1), pp. 1-31.

7. ANEXOS

ANEXO I

FICHA TÉCNICA: ENQUIISA CIS 2286/1998

ÁMBITO: Comunidade Autónoma de Galicia

UNIVERSO: poboación de ambos os sexos de 18 anos e máis

ESTRATIFICACIÓN: por provincia e tamaño de hábitat

TAMAÑO DA MOSTRA: 630 entrevistas

PROCEDEMENTO DE MOSTRAXE: polietápica, estratificada por conglomerados, con selección das unidades primarias (municipios) e secundarias (seccións) de mostraxe de forma aleatoria proporcional, e das unidades últimas (individuos) por rutas aleatorias e cotas de sexo e idade. Os cuestionarios realizáronse por medio dunha enquisa persoal nos domicilios

ERRO DA MOSTRA: para un nivel de confianza do 95,5% (dos sigmas), e $P = Q$, o erro é de $\pm 3,98$ para o conxunto da mostra e no suposto de mostraxe aleatoria simple

DATAS DE REALIZACIÓN: do 5 ao 31 de maio de 1998

FICHA TÉCNICA: 1ª E 2ª VAGAS EGAP 2006

ÁMBITO: Comunidade Autónoma de Galicia

UNIVERSO: poboación xeral de residentes en Galicia con 16 ou máis anos

ESTRATIFICACIÓN: por provincia e tamaño de hábitat

TAMAÑO DA MOSTRA: 2000 enquisas

PROCEDEMENTO DE MOSTRAXE: estratificada, non-proporcional, polietápica, por conglomerados, con selección aleatoria dos fogares na primeira etapa e con selección dos individuos por cotas de xénero, idade, relación coa actividade e estudos

Enquisa telefónica asistida por computador (CATI)

ERRO DA MOSTRA: para un nivel de confianza do 95,5%, orientativamente, para unha mostra aleatoria simple, no caso máis desfavorable ($p = q = 50$); para datos globais, o erro de mostra é de $+ 2,2\%$

DATAS DE REALIZACIÓN: xuño e decembro 2006

ANEXO II

Medias dos índices de acerto para cada unha das políticas. Anos 1998 e 2006

Ano		N	Mín.	Máx.	Media	Desv. típ.
1998	Atribución correcta en educación	623	0	1	0,32	0,47
	Atribución correcta en medio ambiente	623	0	1	0,43	0,50
	Atribución correcta en sanidade	623	0	1	0,34	0,47
	Atribución correcta en seguridade	624	0	1	0,24	0,43
	Atribución correcta en vivenda	621	0	1	0,34	0,48
2006	Atribución correcta en educación 1	1934	0	1	0,38	0,48
	Atribución correcta en educación 2	1934	0	1	0,41	0,48
	Atribución correcta en medio ambiente 1	1925	0	1	0,35	0,48
	Atribución correcta en medio ambiente 2	1925	0	1	0,38	0,47
	Atribución correcta en sanidade 1	1939	0	1	0,45	0,50
	Atribución correcta en sanidade 2	1939	0	1	0,48	0,48
	Atribución correcta en seguridade 1	1930	0	1	0,23	0,42
	Atribución correcta en seguridade 2	1930	0	1	0,26	0,42
	Atribución correcta en vivenda 1	1927	0	1	0,29	0,46
	Atribución correcta en vivenda 2	1927	0	1	0,33	0,45

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

ANEXO III

ANÁLISES UNIVARIADAS E BIVARIADAS: CIS 2286/1998 e 1ª vaga EGAP 2006

As variables independentes empregadas na análise foron seleccionadas, principalmente, polo carácter común a ambos os cuestionarios, e, por outra parte, segundo a capacidade explicativa de cada unha delas. Pasamos agora a estudalas polo miúdo, de xeito independente e tendo en conta as interaccións coa variable dependente de cada unha delas, introducindo os dous índices que se mencionaron anteriormente para o ano 2006.

1. A idade (P.55 2286/1998 CIS e D2 1ª vaga 2006 EGAP)

En primeiro lugar, cómpre dicir que, ao ser as opcións de resposta diferentes para cada un dos cuestionarios, houbo que recodificar os datos procedentes do CIS, para poder comparar ambos os estudos. Desta maneira, recodificouse a pregunta do CIS, atendendo ás categorías que se incorporaban na enquisa do 2006. As frecuencias, para cada unha das franxas de idade, son as que seguen:

Idade					
1998	N	%	2006	N	%
16-24	87	13,8	16-24	239	12
25-29	58	9,2	25-29	185	9,3
30-34	55	8,7	30-34	179	8,9
35-44	105	16,7	35-44	342	17,1
45-59	132	21	45-59	450	22,5
60 e máis	193	30,6	60 e máis	605	30,3
Total	630	100	Total	2000	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Pódese ver que a distribución da mostra é similar para os dous anos, tal e como é de esperar, tendo en conta a súa representatividade.

Idade e Índice de acerto								
Ano do estudo	Idade		Índice de acerto	Ano do estudo	Idade		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	16-24	Media	1,99	2006	16-24	Media	1,54	1,71
		N	86			N	230	230
		Desv. típ.	1,33			Desv. típ.	1,30	1,31
25-29	25-29	Media	1,76	25-29	25-29	Media	2,12	2,26
		N	58			N	178	178
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,48	1,44
30-34	30-34	Media	1,75	30-34	30-34	Media	1,76	1,90
		N	53			N	170	170
		Desv. típ.	1,44			Desv. típ.	1,54	1,56
35-44	35-44	Media	1,84	35-44	35-44	Media	2,24	2,43
		N	103			N	329	329
		Desv. típ.	1,47			Desv. típ.	1,60	1,60
45-59	45-59	Media	1,71	45-59	45-59	Media	1,84	2,02
		N	130			N	426	426
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,49	1,50
60 e máis	60 e máis	Media	1,37	60 e máis	60 e máis	Media	1,22	1,37
		N	189			N	548	548
		Desv. típ.	1,47			Desv. típ.	1,41	1,43
Total	Total	Media	1,67	Total	Total	Media	1,71	1,88
		N	619			N	1881	1881
		Desv. típ.	1,45			Desv. típ.	1,52	1,52

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

En canto á interacción da *Idade* coa variable dependente, tal e como se pode ver na táboa seguinte, parece que a relación é diferente para cada un dos anos. En efecto, para o 1998, semella haber un maior índice de acerto por parte dos individuos menores de 25 anos, que vai decrecendo (coa excepción da franxa de idade que cobre desde os 35 aos 44 anos) paulatinamente, ata chegar aos máis vellos, coa puntuación máis baixa (1,7 de media). En cambio, para o 2006 non hai unha pauta similar e, agás para os enquisados de máis de 60 anos, que seguen obtendo a puntuación máis baixa, non hai un movemento crecente ou decrecente segundo se pasa de máis novo a máis vello. Así, as cotas de idade que acertan máis na atribución de responsabilidades son as de 35 a 44 e de 25 a 29. No resto das idades, os valores de acerto roldan o 2, aínda que coa particularidade de que os enquisados de 16 a 24 anos, que no 1998 eran os que máis puntuaban, son agora os segundos pola cola, despois dos maiores de 60²⁷.

Atendendo agora ás variables dependentes empregadas na hipótese sobre nesgo político, observamos a súa relación coa *Idade*. Mentres non parece haber un patrón de comportamento entre os diferentes grupos de idade na atribución de responsabilidades á CA (excepto de tomarse en conta que son os grupos extremos os que responsabilizan en menor medida ao goberno autonómico, 1,55 o grupo de idade de 60 e máis e 1,85 o de 16 a 24), semella que, na atribución de responsabilidades ao goberno central, a idade ten importancia. En efecto, a menor idade, máis atribución de responsabilidades ao goberno central, cun 1,81 de media para a franxa de 16 a 24 anos.

27 Quizais debido á renovación dese grupo de idade, xa que parece haber certa continuidade entre os tramos de idade nos que se puntúa máis alto no 1998 e aqueles correspondentes para o 2006. Por exemplo, o grupo de idade dos 16-24 de 1998, que acertaba en maior medida, entra no grupo de idade do 25-29 no 2006, os que máis acertan despois dos de 35-44. En cambio, os máis novos no 2006, que non aparecían na mostra de 1998, sorprenden con baixos niveis de acerto.

Idade e Atribución de responsabilidades á CA			
Idade	Media	N	Desv. típ.
16-24	1,85	239	1,78
25-29	2,59	185	2,07
30-34	2,15	179	2,06
35-44	2,67	342	2,08
45-59	2,19	450	2,02
60 e máis	1,55	605	2,11
Total	2,07	2000	2,08

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Idade e Atribución de responsabilidades ao goberno central			
Idade	Media	N	Desv. típ.
16-24	1,81	239	1,73
25-29	1,80	185	1,84
30-34	1,67	179	1,82
35-44	1,55	342	1,63
45-59	1,39	450	1,69
60 e máis	1,04	605	1,68
Total	1,43	2000	1,73

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

2. O nivel de estudos (P.58 e P.58a 2286/1998 CIS e D5 1ª vaga 2006 EGAP)

A variable que introduce o nivel de estudos dos enquisados tamén necesitou dunha recodificación previa antes de ser comparada para os dous anos, xa que as categorías de resposta eran diferentes para ambos os cuestionarios. Conserváronse desta maneira as categorías da enquisa do 2006, aínda que se tiveron que xuntar os enquisados con “Bacharelato ou BUP”, cos de “COU e PREU”, xa que non existía tal diferenciación na enquisa de 1998. En definitiva, as porcentaxes distribúense como se amosa a continuación:

Estudos					
1998	N	%	2006	N	%
Sen estudos	49	7,8	Sen estudos	193	9,7
Primarios incompletos	85	13,5	Primarios incompletos	219	11
Primarios completos, EXB I	163	25,9	Primarios completos, EXB I	592	29,6
EXB II, ISO ou equivalentes	127	20,2	EXB II, ISO ou equivalentes	313	15,7
FP I	21	3,3	FP I	143	7,2
Bacharelato, BUP, COU, PREU	79	12,5	Bacharelato, BUP, COU, PREU	232	11,6
FP II e III	40	6,3	FP II e III	89	4,5
Universitarios medios	27	4,3	Universitarios medios	83	4,2
Universitarios superiores	34	5,4	Universitarios superiores	131	6,6
Doutorado, posgrao e mestrado	3	0,5	Doutorado, posgrao e mestrado	4	0,2
NC	2	0,3			
Total	630	100	Total	2000	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Vese que as porcentaxes son moi similares entre un ano e outro, aínda que chama a atención o cambio no peso de dúas categorías: “Primarios incompletos e EXB I”, que aumenta en case 5 puntos porcentuais, e “EXB II, ISO ou equivalentes”, que perde, á súa vez, 5 puntos. Probablemente isto é consecuencia da diferenza na recollida de información para ambas as enquisas, coa inclusión dos de bacharelato elemental nunha das dúas categorías para o 2006.

Estudos e Índice de acerto

Ano do estudo	Idade	Índice de acerto	Ano do estudo	Idade	Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Sen estudos	Media 0,72	2006	Sen estudos	Media 0,86	0,96
	N	46		N	172	172
	Desv. típ.	1,09		Desv. típ.	1,23	1,24
	Primarios incompletos	Media 1,67		Primarios incompletos	Media 1,09	1,23
	N	84		N	201	201
	Desv. típ.	1,66		Desv. típ.	1,33	1,36
	Primarios completos, EXB I	Media 1,52		Primarios completos, EXB I	Media 1,55	1,69
	N	159		N	553	553
	Desv. típ.	1,47		Desv. típ.	1,50	1,52
	EXB II, ISO ou equivalentes	Media 1,76		EXB II, ISO ou equivalentes	Media 1,62	1,74
	N	126		N	295	295
	Desv. típ.	1,35		Desv. típ.	1,45	1,43
	FP I	Media 2,19		FP I	Media 2,35	2,48
	N	21		N	139	139
	Desv. típ.	1,60		Desv. típ.	1,48	1,46
	Bacharelato, BUP, COU, PREU	Media 1,97		Bacharelato, BUP, COU, PREU	Media 2,15	2,38
	N	77		N	226	226
	Desv. típ.	1,36		Desv. típ.	1,43	1,43
	FP II e III	Media 2,05		FP II e III	Media 2,04	2,32
	N	40		N	84	84
Desv. típ.	1,28	Desv. típ.	1,53	1,43		
Universitarios medios	Media 1,59	Universitarios medios	Media 2,23	2,52		
N	27	N	80	80		
Desv. típ.	1,22	Desv. típ.	1,41	1,31		
Universitarios superiores	Media 1,82	Universitarios superiores	Media 2,62	2,94		
N	34	N	129	129		
Desv. típ.	1,38	Desv. típ.	1,45	1,37		
Doutorado, posgraó e mestrado	Media 3,67	Doutorado, posgraó e mestrado	Media 2,99	3,27		
N	3	N	4	4		
Desv. típ.	1,53	Desv. típ.	1,51	1,23		
NC	Media 2,00	Total	Media 1,71	1,88		
N	2	N	1881	1881		
Desv. típ.	2,83	Desv. típ.	1,52	1,52		
Total	Media 1,67					
N	619					
Desv. típ.	1,45					

Cando se explora a relación entre *Estudos* e a variable dependente, pódense ver variacións na variable de estudos comparando os dous anos. Así, mentres que para o ano 2006 parece observarse unha relación entre un maior nivel de estudos e un maior índice de acerto; no 1998, o índice de acerto incrementábase entre aqueles que non teñen estudos (0,7 de media) e os que cursaron FP I, pero logo sofre alteracións nas demais categorías, sen seguir unha pauta clara (doutorado, posgrao e mestrado). O máis destacado, en todo caso, é o baixo nivel de acerto dos universitarios (medios e superiores) no 1998, que cabería esperar similar ao do 2006.

O cruzamento entre as variables dependentes de *Atribución de responsabilidades* e o *Nivel de estudos* só parece relevante cando tomamos en consideración o Goberno autonómico. Un maior nivel de estudos incrementa a atribución de responsabilidades á CA, o que seguramente se explica porque na maioría das políticas polas cales se lles pregunta aos entrevistados o principal goberno responsable é o autonómico; xa que logo, todo apunta ao maior nivel de acerto daqueles con máis estudos que xa se mencionaba anteriormente.

Estudos e Atribución de responsabilidade á CA			
Estudos	Media	N	Desv. típ.
Sen estudos	1,10	193	1,96
Primarios incompletos	1,51	219	2,02
Primarios completos, EXB I	1,94	592	2,14
EXB II, ISO ou equivalentes	2,03	313	2,02
FP I	2,79	143	2,01
Bacharelato, BUP, COU, PREU	2,50	232	1,93
FP II e III	2,52	89	2,04
Universitarios medios	2,56	83	1,89
Universitarios superiores	2,92	131	1,83
Doutorado, posgrao, mestrado	3,28	4	1,55
Total	2,07	2000	2,08

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

En cambio, cando se observa o vínculo entre a atribución de responsabilidades ao Goberno central e o nivel de estudos, non podemos extraer ningunha relación aparente. Apenas cabe destacar que as persoas con menos estudos son as que lle atribúen a responsabilidade ao Goberno central en menor medida (0,96 e 0,92).

Estudos e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

Estudos	Media	N	Desv. típ.
Sen estudos	0,96	193	1,67
Primarios incompletos	0,92	219	1,63
Primarios completos, EXB I	1,26	592	1,69
EXB II, ISO ou equivalentes	1,65	313	1,83
FP I	1,93	143	1,75
Bacharelato, BUP, COU, PREU	1,78	232	1,74
FP II e III	1,57	89	1,61
Universitarios medios	1,67	83	1,71
Universitarios superiores	1,70	131	1,54
Doutorado, posgrao, mestrado	1,33	4	0,99
Total	1,43	2000	1,73

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

3. Relación coa actividade (P.60 2286/1998 CIS e OCU 1ª vaga 2006 EGAP)

Tamén se recodificou nesta ocasión a variable de *Relación coa actividade*, de maneira que se puidesen establecer comparacións. As categorías das preguntas de ambos os cuestionarios foron reagrupadas con vistas a simplificar e homoxeneizar a información. A distribución da mostra nesta variable queda representada na táboa que presentamos a seguir.

Relación coa actividade							
Ano do estudo		N	%	Ano do estudo		N	%
1998	Ocupado	255	40,5	2006	Ocupado	882	44,1
	Pensionista	157	24,9		Pensionista	443	22,1
	Parado	62	9,8		Parado	103	5,1
	Estudante	58	9,2		Estudante	222	11,1
	Ama de casa	97	15,4		Ama de casa	351	17,5
	NC	1	0,2		NC	0	0
Total		630	100	Total		2000	100

Fonte: Estudio 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Os cambios que se observan entre os dous anos evidencian o descenso do peso relativo dos parados e pensionistas na mostra, mentres aumenta o número de ocupados, amas de casa e estudantes. Cando se analiza a variable dependente por medio da *Relación coa actividade*, obtéñense as medias que aparecen na seguinte táboa.

Relación coa actividade e Índice de acerto

Ano do estudo	Relación coa actividade		Índice de acerto	Ano do estudo	Relación coa actividade		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Ocupado	Media	1,78	2006	Ocupado	Media	2,08	2,29
		N	250			N	840	840
		Desv. típ.	1,44			Desv. típ.	1,55	1,53
Pensionista	Pensionista	Media	1,36	Pensionista	Pensionista	Media	1,13	1,28
		N	154			N	403	403
		Desv. típ.	1,46			Desv. típ.	1,36	1,38
Parado	Parado	Media	1,95	Parado	Parado	Media	2,08	2,19
		N	62			N	100	100
		Desv. típ.	1,45			Desv. típ.	1,58	1,57
Estudiante	Estudiante	Media	1,86	Estudiante	Estudiante	Media	1,63	1,77
		N	57			N	217	217
		Desv. típ.	1,33			Desv. típ.	1,33	1,35
Ama de casa	Ama de casa	Media	1,61	Ama de casa	Ama de casa	Media	1,41	1,52
		N	95			N	321	321
		Desv. típ.	1,45			Desv. típ.	1,41	1,43
NC	NC	Media	3,00	NC	NC	Media		
		N	1			N		
		Desv. típ.	.			Desv. típ.		
Total	Total	Media	1,67	Total	Total	Media	1,71	1,88
		N	619			N	1881	1881
		Desv. típ.	1,45			Desv. típ.	1,52	1,52

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

A correspondencia entre o índice de acerto e as diferentes categorías da variable de *Relación coa actividade* non experimenta cambios excesivos entre os dous anos analizados. En xeral, hai unha variación de aproximadamente dúas décimas entre un ano e outro. Con todo, sempre son os parados, os ocupados e os estudantes os que acertan máis en calquera dos dous anos.

Tomando en consideración a variable dependente da *Atribución de responsabilidades*, observamos que son os ocupados (2,48) e os parados (2,41) os que lle atribúen as responsabilidades á CA en maior medida, mentres que os estudantes son os que responsabilizan máis ao Goberno central (en concordancia coa *Atribución de responsabilidades* se temos en conta a idade).

Relación coa Actividade e Atribución de responsabilidades á CA

	Media	N	Dev. típ.
Ocupado	2,48	882	2,08
Pensionista	1,40	443	1,95
Parado	2,41	103	2,14
Estudante	1,98	222	1,92
Ama de casa	1,83	351	2,09
Total	2,07	2000	2,08

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Relación coa Actividade e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

	Media	N	Dev. típ.
Ocupado	1,56	882	1,68
Pensionista	1,07	443	1,68
Parado	1,64	103	1,84
Estudante	1,95	222	1,96
Ama de casa	1,15	351	1,60
Total	1,43	2000	1,73

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

4. Interese pola política (P.7, P.8 e P.9 2286/1998 CIS e P36A, P36B e P36C 1ª vaga 2006 EGAP)

Cando se lles pregunta aos entrevistados polo seu interese na política nacional, a tendencia maioritaria é a manifestar pouco interese, tanto no ano 1998 como no 2006. Porén, en 2006 son máis os que din non estar “Nada” interesados na política nacional, aínda que se reduce en máis de oito puntos porcentuais a categoría de “Pouco” interesados e aumenta o número de individuos que están “Moi” interesados.

Interese pola política nacional

Ano do estudo		N	%	Ano do estudo		N	%
1998	Nada	147	23,3	2006	Nada	622	31,1
	Pouco	276	43,8		Pouco	707	35,4
	Bastante	163	25,9		Bastante	483	24,2
	Moito	34	5,4		Moito	145	7,2
	NC	10	1,6		NC	42	2,1
Total	630	100	Total	2000	100		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

En canto ao interese na política da CA, de novo predomina a categoría “Pouco” para os dous anos, se ben outra vez aparecen os polos (“Nada” e “Moi” interesados) cunha porcentaxe maior en 2006 ca en 1998.

Interese pola política da CA							
Ano do estudo		N	%	Ano do estudo		N	%
1998	Nada	135	21,4	2006	Nada	502	25,1
	Pouco	244	38,7		Pouco	627	31,3
	Bastante	206	32,7		Bastante	628	31,4
	Moito	37	5,9		Moito	197	9,9
	NC	8	1,3		NC	47	2,3
Total		630	100	Total		2000	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Tanto no ano 1998 como no 2006, e sobre todo neste último ano, o interese pola política local semella ser superior ao interese polas demais esferas políticas; en 1998 case o 50% dos entrevistados está “Bastante” ou “Moi” interesado pola política do seu concello, e esta porcentaxe aumenta lixeiramente en 2006. Vemos, logo, que este é o ámbito político que máis lles interesa aos galegos.

Interese pola política do concello							
Ano do estudo		N	%	Ano do estudo		N	%
1998	Nada	129	20,5	2006	Nada	463	23,1
	Pouco	198	31,4		Pouco	507	25,4
	Bastante	230	36,5		Bastante	681	34,1
	Moito	65	10,3		Moito	307	15,4
	NC	8	1,3		NC	42	2,1
Total		630	100	Total		2000	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

De relacionarmos agora o *Interese pola política* coa variable dependente, obtéñense diferenzas substantivas entre distintos graos de interese en calquera dos tres niveis de goberno polos cales se pregunta e o índice de acerto. Cando os entrevistados se senten máis interesados, aumenta o índice de acerto para calquera das tres políticas, tanto en 1998 como en 2006. Probablemente, o cambio máis significativo sexa o que se produce entre aqueles que afirman non estar “Nada” interesados e a categoría inmediatamente inferior, os que manteñen estar “Pouco” interesados. En todos os casos, (interese nacional, autonómico e local) o índice de acerto aumenta na categoría “Pouco” con respecto á categoría “Nada”. Ademais, no ano 1998 é a categoría de “Bastante” a que ten a media de acerto máis alta, tanto na política nacional como na local.

Interese pola política nacional e Índice de acerto								
Ano do estudo	Interese pola política nacional		Índice de acerto	Ano do estudo	Interese pola política nacional		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Nada	Media	1,25	2006	Nada	Media	1,12	1,20
		N	142			N	567	567
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,36	1,38
	Pouco	Media	1,73		Pouco	Media	1,80	1,96
		N	274			N	680	680
		Desv. típ.	1,46			Desv. típ.	1,50	1,49
	Bastante	Media	1,95		Bastante	Media	2,15	2,42
		N	161			N	468	468
		Desv. típ.	1,40			Desv. típ.	1,46	1,41
	Moito	Media	1,79		Moito	Media	2,39	2,61
		N	33			N	139	139
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,53	1,46
NC	Media	1,11	NC	Media	0,80	0,81		
	N	9		N	28	28		
	Desv. típ.	1,05		Desv. típ.	1,16	1,16		
Total	Media	1,67	Total	Media	1,71	1,88		
	N	619		N	1881	1881		
	Desv. típ.	1,45		Desv. típ.	1,52	1,52		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Interese pola política da CA e Índice de acerto								
Ano do estudo	Interese pola política da CA		Índice de acerto	Ano do estudo	Interese pola política da CA		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Nada	Media	1,15	2006	Nada	Media	1,02	1,09
		N	130			N	458	458
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,35	1,38
	Pouco	Media	1,65		Pouco	Media	1,75	1,90
		N	242			N	596	596
		Desv. típ.	1,39			Desv. típ.	1,50	1,49
	Bastante	Media	1,98		Bastante	Media	2,03	2,25
		N	204			N	606	606
		Desv. típ.	1,40			Desv. típ.	1,45	1,42
	Moito	Media	2,11		Moito	Media	2,37	2,67
		N	36			N	191	191
		Desv. típ.	1,67			Desv. típ.	1,53	1,44
NC	Media	1,14	NC	Media	0,77	0,77		
	N	7		N	30	30		
	Desv. típ.	1,07		Desv. típ.	1,15	1,15		
Total	Media	1,67	Total	Media	1,71	1,88		
	N	619		N	1881	1881		
	Desv. típ.	1,45		Desv. típ.	1,52	1,52		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Interese pola política do concello e Índice de acerto

Ano do estudo	Interese pola política do concello		Índice de acerto	Ano do estudo	Interese pola política do concello		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Nada	Media	1,17	2006	Nada	Media	1,15	1,23
		N	124			N	427	427
		Desv. típ.	1,44			Desv. típ.	1,46	1,49
	Pouco	Media	1,72		Pouco	Media	1,61	1,76
		N	197			N	482	482
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,45	1,46
	Bastante	Media	1,90		Bastante	Media	1,96	2,17
		N	227			N	654	654
		Desv. típ.	1,43			Desv. típ.	1,49	1,46
	Moito	Media	1,78		Moito	Media	2,17	2,42
		N	64			N	296	296
		Desv. típ.	1,41			Desv. típ.	1,50	1,44
NC	Media	1,14	NC	Media	0,86	0,86		
	N	7		N	23	23		
	Desv. típ.	1,07		Desv. típ.	1,26	1,26		
Total	Media	1,67	Total	Media	1,71	1,88		
	N	619		N	1881	1881		
	Desv. típ.	1,45		Desv. típ.	1,52	1,52		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

5. Información subxectiva sobre política (P.30, P.31 e P.32 2286/1998 CIS e P35A, P35B e P35C 1ª vaga 2006 EGAP)

No estudo da información subxectiva sobre política, unicamente puidemos dispoñer da información subxectiva sobre a comunidade autónoma e o concello, xa que só na enquisa de 2006 se lles pregunta aos individuos sobre a información que consideran dispoñer sobre o Goberno central. Porén, ao ser a formulación igual para os dous cuestionarios, non foi necesario acudir a ningún tipo de recodificación. As frecuencias para a variable de *Información sobre as actividades da CA e do concello* distribúense como presentamos a seguir.

Información sobre a CA							
Ano do estudo		N	%	Ano do estudo			
1998	Nada informado	123	19,5	2006	Nada informado	378	18,9
	Pouco informado	347	55,1		Pouco informado	1015	50,8
	Bastante informado	135	21,4		Bastante informado	493	24,6
	Moi informado	5	0,8		Moi informado	39	1,9
	NC	20	3,2		NC	75	3,7
	Total	630	100		Total	2000	100

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

É manifesto nos dous casos o escaso nivel de información do cal cren dispoñer os entrevistados sobre a CA, xa que máis do 70% se considera “Nada” o “Pouco” informado, tanto no ano 1998 como no 2006 (74,6% e 69,7%, respectivamente). As porcentaxes para estas dúas categorías son algo inferiores no caso dos concellos e, como no caso da información sobre a CA, tamén se reducen lixeiramente en 2006 (66% para o ano 1998 e 60% para o 2006).

Información sobre o concello							
Ano do estudo		N	%	Ano do estudo			
1998	Nada informado	130	20,6	2006	Nada informado	401	20,1
	Pouco informado	288	45,7		Pouco informado	801	40
	Bastante informado	172	27,3		Bastante informado	647	32,4
	Moi informado	22	3,5		Moi informado	89	4,5
	NC	15	2,4		NC	57	2,8
	Total	627	99,5		Total	1995	99,8

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Cando cruzamos a variable dependente coa información subxectiva, hai certa similitude coa variable anterior, a de interese sobre a política, en tanto que na medida en que afirman estar máis informados sobre a política da súa CA mellora o índice de acerto.

Información sobre a CA e Índice de acerto								
Ano do estudo	Información sobre a CA		Índice de acerto	Ano do estudo	Información sobre a CA	Índice de acerto 1	Índice de acerto 2	
1998	Nada informado	Media	1,08	2006	Nada informado	Media	1,02	
		N	116			N	331	331
		Desv. típ.	1,34			Desv. típ.	1,31	1,34
	Pouco informado	Media	1,67		Pouco informado	Media	1,77	1,94
		N	345			N	979	979
		Desv. típ.	1,39			Desv. típ.	1,49	1,48
	Bastante informado	Media	2,31		Bastante informado	Media	2,12	2,34
		N	134			N	480	480
		Desv. típ.	1,45			Desv. típ.	1,53	1,50
	Moi informado	Media	1,60		Moi informado	Media	2,29	2,58
		N	5			N	34	34
		Desv. típ.	1,34			Desv. típ.	1,60	1,47
NC	Media	0,95	NC	Media	0,81	0,87		
	N	19		N	58	58		
	Desv. típ.	1,35		Desv. típ.	1,26	1,31		
Total	Media	1,67	Total	Media	1,71	1,88		
	N	619		N	1881	1881		
	Desv. típ.	1,45		Desv. típ.	1,52	1,52		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

Información sobre o concello e Índice de acerto								
Ano do estudo	Información sobre o concello		Índice de acerto	Ano do estudo	Información sobre o concello		Índice de acerto 1	Índice de acerto 2
1998	Nada informado	Media	1,15	2006	Nada informado	Media	1,32	1,44
		N	123			N	360	360
		Desv. típ.	1,39			Desv. típ.	1,54	1,58
	Pouco informado	Media	1,62	Pouco informado	Media	1,73	1,89	
		N	287		N	760	760	
		Desv. típ.	1,40		Desv. típ.	1,48	1,48	
	Bastante informado	Media	2,17	Bastante informado	Media	1,91	2,11	
		N	171		N	630	630	
		Desv. típ.	1,41		Desv. típ.	1,48	1,45	
	Moi informado	Media	1,90	Moi informado	Media	2,13	2,41	
		N	21		N	84	84	
		Desv. típ.	1,48		Desv. típ.	1,64	1,57	
NC	Media	0,64	NC	Media	0,82	0,90		
	N	14		N	42	42		
	Desv. típ.	1,08		Desv. típ.	1,34	1,41		
Total	Media	1,67	Total	Media	1,71	1,88		
	N	616		N	1877	1877		
	Desv. típ.	1,44		Desv. típ.	1,52	1,52		

Fonte: Estudo 2286 CIS (1998) e 1ª vaga EGAP (2006)

6. Valoración global

A variable de *Valoración global*, empregada na segunda parte da análise do presente estudo (contrastación da hipótese de cariz político), construíuse a partir de sete preguntas incluídas no cuestionario da EGAP. En concreto: “Cre vostede que o funcionamento destes servizos é mellor, peor ou igual que hai dous anos?” (p.29A “Educación”, p.29B “Sanidade”, p.29D “Servizos sociais”, p.29E “Seguridade”, p.29F “Xustiza”, p.29G “Transporte” e p.29H “Vivenda”, da EGAP). Recodificouse cada unha destas preguntas con valor -1 cando a resposta é “Peor”, 0 cando a resposta é “Igual” e 1 cando se responde “Mellor”. A variable resultante (*Valoración global*) é a suma destas sete preguntas, con valores que oscilan do -7 (todas as políticas son valoradas peor que hai dous anos) ao 7 (todas as políticas son valoradas mellor que hai dous anos). Preséntanse as frecuencias para cada un dos valores a continuación.

Valoración global		
Valor	N	%
-7	13	1,1
-6	15	1,3
-5	18	1,5
-4	47	4
-3	78	6,7
-2	120	10,3
-1	158	13,6
0	204	17,6
1	119	10,2
2	84	7,2
3	104	9
4	56	4,8
5	49	4,2
6	21	1,8
7	76	6,5
Total	1161	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Como pode apreciarse na táboa, o saldo da valoración das políticas é lixeiramente positivo, se ben as maiores porcentaxes están concentradas nos valores intermedios, do -2 ao 2.

Cando se introduce a *Atribución de responsabilidades* como variable dependente, non parece haber un patrón de comportamento, xa que non hai unha maior ou menor atribución de responsabilidades a un determinado nivel de goberno conforme a valoración sexa mellor ou peor.

Valoración global e Atribución de responsabilidades á CA			
	Media	N	Desv. típ.
-7	1,20	13	2,29
-6	1,07	15	1,72
-5	2,46	18	2,29
-4	2,65	47	1,91
-3	2,18	78	1,82
-2	2,22	120	2,10
-1	1,94	158	1,78
0	2,50	204	2,16
1	2,47	119	2,33
2	2,34	84	1,91
3	2,20	104	1,88
4	2,34	56	2,19
5	2,33	49	2,10
6	3,46	21	2,22
7	2,77	76	2,82
Total	2,32	1161	2,11

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Valoración e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
	Media	N	Desv. típ.
-7	1,84	13	3,00
-6	1,24	15	2,20
-5	1,84	18	1,95
-4	2,05	47	1,75
-3	1,74	78	1,47
-2	1,48	120	1,71
-1	1,63	158	1,78
0	1,60	204	1,83
1	1,58	119	1,78
2	1,92	84	1,55
3	1,87	104	1,83
4	2,16	56	1,97
5	1,41	49	1,96
6	0,81	21	1,27
7	1,94	76	2,45
Total	1,69	1161	1,84

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

7. Información total

Esta variable recolle tres das preguntas presentadas máis arriba (apartado 5), para obter unha medida da información subxectiva sobre todos os niveis de goberno. Así, despois de recodificar as preguntas iniciais (p.35A “Información sobre política nacional”, p.35B “Información sobre política autonómica” e p.35C “Información sobre política local”, 1ª vaga 2006 EGAP) con valores do 1 ao 4 (1= Nada informado; 2= Pouco informado; 3= Bastante informado; 4= Moi informado), sumáronse os resultados das tres preguntas. De aquí provén a nosa variable independente, con valores comprendidos entre o 3 (“Nada” informado sobre as actividades dos tres niveis de goberno) e o 12 (“Moi” informado sobre todas as actividades dos gobernos nacional, autonómico e local). As frecuencias son as seguintes.

Información total		
Valor	N	%
3	226	11,9
4	85	4,5
5	140	7,4
6	622	32,6
7	310	16,2
8	171	8,9
9	285	14,9
10	39	2
11	13	0,7
12	17	0,9
Total	1909	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Vese, tal e como se apuntaba máis arriba, que os galegos están escasamente informados sobre a política, xa que as frecuencias aparecen concentradas nos valores máis baixos. Un 12% confesa non estar “Nada” informado sobre calquera dos tres niveis de goberno e, en cambio, só un 1% dos entrevistados di estar “Moi” informado sobre os tres niveis de goberno.

Tendo en conta a *Atribución de responsabilidades* á CA como variable dependente, constátase un comportamento similar ao observado nas variables orixinarias. Así, na medida en que aumenta a percepción sobre o nivel de información de que se dispón, faise máis común a atribución de responsabilidades á CA (en relación ao maior acerto na atribución de responsabilidades). Porén, na parte alta da escala (valores do 10 ao 12), a dos aparentemente máis informados sobre todas as políticas, vólvese a unha menor atribución de responsabilidades á CA.

Pola contra, non hai continuidade entre o nivel de información e a atribución de responsabilidades ao Goberno central.

Información total e Atribución de responsabilidades á CA			
	Media	N	Desv. típ.
3	1,20	226	2,00
4	1,41	85	1,58
5	2,27	140	2,03
6	2,11	622	2,09
7	2,07	310	1,85
8	2,71	171	2,14
9	2,70	285	2,23
10	2,50	39	1,82
11	2,02	13	2,02
12	1,94	17	2,32
Total	2,12	1909	2,09

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Información total e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
	Media	N	Desv. típ.
3	0,55	226	1,14
4	1,07	85	1,77
5	1,63	140	1,67
6	1,49	622	1,74
7	1,78	310	1,78
8	1,63	171	1,71
9	1,69	285	1,85
10	1,40	39	1,47
11	2,09	13	2,15
12	1,67	17	2,44
Total	1,46	1909	1,74

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

8. Interese total

Esta variable constrúese da mesma maneira que a de información total, coas preguntas correspondentes sobre interese pola política nacional, autonómica e local (p.36A "Interese pola política nacional", p.36B "Interese pola política autonómica" e p.36C "Interese pola política local"). A nova variable conta con valores que van desde o 3 ("Nada" interesado sobre calquera das tres políticas) ao 12 (sempre "Moi" interesado nas tres políticas). A distribución de frecuencias é a seguinte, similar á presentada pola variable *Información total*.

Interese total		
Valor	N	%
3	403	20,8
4	71	3,7
5	102	5,3
6	391	20,1
7	159	8,2
8	170	8,8
9	395	20,3
10	83	4,3
11	59	3,1
12	108	5,5
Total	1941	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

De novo parece haber aquí unha relación entre maiores niveis de interese e *Atribución de responsabilidades* á CA, como ocorría no apartado anterior, o que parece suxerir que existe certa correlación entre ambas as variables.

Interese total e Atribución de responsabilidades á CA			
	Media	N	Desv. típ.
3	1,35	403	2,08
4	2,09	71	2,36
5	1,63	102	1,91
6	2,01	391	2,05
7	2,30	159	2,02
8	2,29	170	2,00
9	2,63	395	2,02
10	2,38	83	2,07
11	2,95	59	1,76
12	2,66	108	1,91
Total	2,11	1941	2,08

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

No caso da *Atribución de responsabilidades ao Goberno central* como variable dependente, obsérvase un certo incremento na responsabilización desde os valores máis baixos ao 9, que acada neste punto o valor máis alto (1,83).

Interese total e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
	Media	N	Desv. típ.
3	0,81	403	1,54
4	1,25	71	2,12
5	1,19	102	1,43
6	1,43	391	1,72
7	1,75	159	1,71
8	1,71	170	1,69
9	1,83	395	1,86
10	1,56	83	1,49
11	1,62	59	1,34
12	1,74	108	1,70
Total	1,44	1941	1,73

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

9. Localización na escala esquerda-dereita

Trátase da clásica escala de esquerda-dereita (p.26.1., 1ª vaga 2006 EGAP), en que 0 significa “Extrema esquerda” e 10 “Extrema dereita”, que foi recodificada en tres categorías —do 0 ao 3 (esquerda), do 4 ao 6 (centro) e do 7 ao 10 (dereita)—, de maneira que puidese ser introducida na regresión tomando unha categoría de referencia. As porcentaxes, para a nova variable, son as que aparecen a seguir.

Localización na escala esquerda-dereita		
	N	%
Esquerda	291	20,3
Centro	913	63,7
Dereita	228	15,9
Total	1432	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Vese que o groso da poboación galega está concentrada nas posicións intermedias (64%), aínda que a porcentaxe das persoas que se sitúan á esquerda é 5 puntos maior ca a daquelas que se sitúan á dereita.

En canto á interacción de ideoloxía e *Atribución de responsabilidades*, semella haber un efecto contrario para cada unha das variables dependentes. Así, é a xente de esquerdas a que atribúe a responsabilidade en maior medida á CA (2,73), mentres que a de dereitas prima a atribución ao nivel central (1,80).

Localización na escala esquerda-dereita e Atribución de responsabilidades á CA

	Media	N	Desv. típ.
Esquerda	2,73	291	1,89
Centro	2,44	913	2,10
Dereita	1,72	228	2,11
Total	2,38	1432	2,08

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Localización na escala esquerda-dereita e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

	Media	N	Desv. típ.
Esquerda	1,54	291	1,60
Centro	1,52	913	1,67
Dereita	1,80	228	2,02
Total	1,57	1432	1,72

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

10. Localización na escala de nacionalismo

A variable de *Localización na escala de nacionalismo* construíuse sobre a escala en que se lles pide aos entrevistados que se localicen, e en que 0 é “Nada nacionalista” e 10 “Moi nacionalista”. A recodificación foi igual á da escala esquerda-dereita, na cal son “Nada nacionalistas” as persoas que se sitúan entre o 0 e o 3, “Algo nacionalistas” as que están entre o 4 e o 6 e “Moi nacionalistas” aquelas que se posicionan entre o 7 e o 10.

De novo son as posicións intermedias as que contan con maior frecuencia, cun 19% dos entrevistados. A segunda das preferencias é a de “Nada nacionalista”, que recolle o 31% dos enquisados.

Localización na escala de nacionalismo

	N	%
Nada nacionalista	449	30,9
Algo nacionalista	710	48,9
Moi nacionalista	293	20,2
Total	1452	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

En canto á atribución de responsabilidades, son as persoas “Algo nacionalistas” as que lle atribúen responsabilidades en maior medida ao Goberno autonómico, mentres que os “Nada nacionalistas” lle outorgan maiores responsabilidades ao Goberno central.

Localización na escala de nacionalismo e Atribución de responsabilidades á CA

	Media	N	Desv. típ.
Nada nacionalista	2,29	449	1,99
Algo nacionalista	2,46	710	2,13
Moi nacionalista	2,35	293	2,05
Total	2,38	1452	2,07

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

Localización na escala de nacionalismo e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

	Media	N	Desv. típ.
Nada nacionalista	1,71	449	1,82
Algo nacionalista	1,48	710	1,64
Moi nacionalista	1,62	293	1,75
Total	1,58	1452	1,72

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

ANÁLISES UNIVARIADAS E BIVARIADAS: 2ª vaga EGAP 2006

Repítense a distribución de frecuencias para as variables independentes da segunda vaga da EGAP. Omítense aquí comentarios sobre as frecuencias das variables sociodemográficas, debido á semellanza nos datos requirida para a representatividade da mostra.

1. Idade

Idade		
	N	%
De 16 a 24	241	12
De 25 a 29	183	9,2
De 30 a 34	176	8,8
De 35 a 44	341	17
De 45 a 59	449	22,5
60 e más	609	30,5
Total	2001	100

Fonte: 1ª vaga EGAP (2006)

O primeiro apuntamento de interese, cando temos en conta as dúas vagas da EGAP, é o incremento da media nas variables dependentes, sobre todo na responsabilización ao Goberno central, que aumenta en máis dun punto.

Se comparamos os datos da segunda cos da primeira vaga tomando a *Idade* como variable independente, vemos que se repite a tendencia observada. A xente máis nova é a que lle atribúe menos responsabilidade á CA e, a partir de aí, responsabilízase máis este nivel de goberno ata o tramo de idade dos 35-44 anos. No outro extremo, a xente máis vella volve atribuírle menos responsabilidades á CA.

Idade e Atribución de responsabilidades á CA			
Idade	Media	N	Desv. típ.
De 16 a 24	2,10	234	1,87
De 25 a 29	2,52	179	2,02
De 30 a 34	2,87	173	2,05
De 35 a 44	2,90	334	1,91
De 45 a 59	2,86	434	2,07
60 e máis	2,23	580	2,16
Total	2,55	1935	2,06

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Tamén se repite a tendencia recollida na vaga anterior na atribución de responsabilidades ao Goberno central, e a xente máis nova é a que responsabiliza en maior medida o nivel nacional. Así, canto máis vella é a persoa, menor probabilidade de que se considere que é o Goberno central o nivel competente.

Idade e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
Idade	Media	N	Desv. típ.
De 16 a 24	2,61	234	1,98
De 25 a 29	2,40	179	1,99
De 30 a 34	2,26	173	1,85
De 35 a 44	2,33	334	1,93
De 45 a 59	2,00	434	1,87
60 e máis	1,73	580	1,92
Total	2,11	1935	1,94

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

2. Estudos

Preséntase aquí a variable de *Estudos* recodificada, na cal se agruparon varias das categorías, para conservar un maior número de casos cando se introducen as seguintes categorías na regresión: “Sen estudos” e “Primarios incompletos”; “Primarios completos e EXB I” e “EXB II, ESO ou equivalentes”; “Bacharelato, BUP, COU, PREU” e “FP II e III”; “Universitarios medios”, “Universitarios superiores” e “Doutorado, posgrao ou mestrado”.

Estudos		
	N	%
Sen estudos e primarios incompletos	301	15
Primarios completos, EXB I, EXB II, ESO ou equivalentes	1044	52,2
FP I	115	5,8
Bacharelato, BUP, COU, PREU, FP II e III	321	16,1
Universitarios medios, universitarios superiores, doutorado, posgrao, mestrado	219	11
Total	2001	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Obsérvase para a interacción entre os *Estudos* e as variables dependentes a mesma relación que se vía na vaga anterior. Hai, xa que logo, unha maior propensión a atribuírlle responsabilidades á CA cantos máis estudos se teñan. Ademais, repítese a ausencia dun patrón de comportamento ao atendermos á atribución de responsabilidades ao Goberno central.

Estudos e Atribución de responsabilidades á CA			
Estudos	Media	N	Desv. típ.
Sen estudos e primarios incompletos	1,52	284	1,92
Primarios completos, EXB I, EXB II, ESO ou equivalentes	2,51	1010	2,11
FP I	2,53	113	1,92
Bacharelato, BUP, COU, PREU, FP II e III	3,17	312	1,93
Universitarios medios, universitarios superiores, doutorado, posgrao, mestrado	3,22	215	1,69
Total	2,55	1935	2,06

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Estudos e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
Estudos	Media	N	Desv. típ.
Sen estudos e primarios incompletos	1,97	284	2,11
Primarios completos, EXB I, EXB II, ESO ou equivalentes	2,01	1010	1,98
FP I	2,58	113	1,89
Bacharelato, BUP, COU, PREU, FP II e III	2,24	312	1,83
Universitarios medios, universitarios superiores, doutorado, posgrao, mestrado	2,33	215	1,65
Total	2,11	1935	1,94

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

3. Relación coa Actividade

Relación coa actividade		
	N	%
Ocupado	880	44
Pensionista	397	19,8
Parado	129	6,4
Estudante	160	8
Ama de casa	435	21,7
Total	2001	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Non hai similitudes entre os resultados da presente mostra e a anterior, ao vincularmos a *Relación coa actividade* e a *Atribución de responsabilidades á CA*. En efecto, aínda que os ocupados seguen sendo os que responsabilizan en maior medida á CA, os resto das categorías presenta valores moi diferentes. Por exemplo, son os pensionistas agora os que mencionan en segundo lugar á CA, cando na vaga anterior ocupaban o último lugar.

Relación coa actividade e Atribución de responsabilidades á CA			
Ocupación	Media	N	Desv. típ.
Ocupado	2,87	859	1,98
Pensionista	2,50	383	2,19
Parado	2,24	122	1,92
Estudante	2,32	156	1,87
Ama de casa	2,14	414	2,12
Total	2,55	1935	2,06

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Tampouco coinciden as interaccións entre ocupación e atribución de responsabilidades ao Goberno central entre as dúas mostras, coa excepción dos estudantes, que seguen a ser os que máis responsabilizan este nivel de goberno.

Relación coa actividade e Atribución de responsabilidades á CA			
Ocupación	Media	N	Desv. típ.
Ocupado	2,19	859	1,87
Pensionista	1,60	383	1,82
Parado	2,14	122	2,02
Estudante	2,88	156	1,74
Ama de casa	2,13	414	2,12
Total	2,11	1935	1,94

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

4. Información total

No que se refire aos niveis de información dos entrevistados para esta segunda vaga da EGAP, están moi próximos aos que se daban no mes de xuño.

Información total		
	N	%
3	216	11,0
4	100	5,1
5	158	8,1
6	661	33,8
7	275	14,0
8	162	8,3
9	285	14,6
10	50	2,6
11	21	1,1
12	29	1,5
Total	1956	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

En canto á relación entre a *Atribución de responsabilidades* e o *Nivel de información*, repítese outra vez a máxima de que, a maior nivel de información, maior atribución de responsabilidades á CA, se ben, nesta ocasión, o incremento chega ata o valor 10.

Información total e Atribución de responsabilidades á CA			
Información total	Media	N	Desv. típ.
3	1,46	197	1,92
4	1,57	99	1,85
5	2,35	151	2,02
6	2,49	646	2,10
7	2,94	268	1,97
8	3,10	159	1,78
9	3,13	278	2,00
10	3,48	48	2,03
11	3,27	21	1,23
12	3,07	27	2,01
Total	2,58	1894	2,06

Tampouco hai variacións con respecto á vaga anterior cando se cruzan o nivel de información e a atribución de responsabilidades ao Goberno central, pois non parece existir relación entre ambas as variables. Quizais o máis destacable, con respecto ao momento anterior, sexa a concentración das medias máis altas nos maiores niveis de información (10 ao 12).

Información total e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

Información total	Media	N	Desv. típ.
3	1,36	197	1,80
4	1,60	99	1,98
5	2,29	151	2,13
6	2,23	646	2,03
7	2,30	268	1,79
8	2,18	159	1,77
9	2,13	278	1,84
10	2,41	48	1,89
11	2,73	21	1,49
12	2,32	27	1,78
Total	2,11	1894	1,94

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

5. Interese total

Interese total		
	N	%
3	447	22,7
4	74	3,7
5	94	4,8
6	467	23,7
7	171	8,7
8	176	8,9
9	338	17,2
10	68	3,4
11	48	2,5
12	87	4,4
Total	1971	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Cando se atende á interacción entre o *Interese pola política* e a *Atribución de responsabilidades á CA*, obsérvase a mesma relación que na primeira vaga. Porén, esta parece máis forte neste caso, xa que se dá un aumento continuado das medias desde os niveis máis baixos de interese aos máis altos.

Interese total e Atribución de responsabilidades á CA			
Interese total	Media	N	Desv. típ.
3	1,83	422	2,12
4	1,92	72	1,56
5	2,00	91	2,06
6	2,58	452	2,08
7	2,65	167	2,02
8	2,82	175	1,98
9	3,03	335	1,81
10	3,36	66	1,73
11	3,61	47	1,60
12	3,77	84	2,05
Total	2,58	1911	2,06

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Pola contra, a relación que parecía existir na primeira vaga de Qíndice, entre maior interese e maior atribución de responsabilidades ao Goberno central, non se observa nesta segunda mostra.

Interese total e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
Interese total	Media	N	Desv. típ.
3	1,68	422	2,09
4	2,11	72	1,63
5	2,04	91	1,96
6	2,31	452	2,05
7	2,11	167	1,83
8	2,49	175	1,90
9	2,13	335	1,68
10	2,63	66	1,94
11	2,35	47	1,74
12	1,99	84	1,71
Total	2,12	1911	1,94

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

6. Localización na escala esquerda-dereita

O groso dos entrevistados segue a localizarse no centro da escala esquerda-dereita, aínda que diminúe a frecuencia con respecto á vaga anterior. A distribución é, por tanto, moi similar á de xuño.

Localización na escala esquerda-dereita

	N	%
Esquerda	259	15,8
Centro	1084	66,3
Dereita	292	17,9
Total	1636	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Non se repiten, ademais, as relacións que se observaban na primeira vaga, en tanto que xa non é a xente de esquerdas a que lle atribúe responsabilidades en maior medida á CA, senón a de centro.

Localización na escala esquerda-dereita e Atribución de responsabilidades á CA

Ideoloxía recodificado	Media	N	Desv. típ.
Esquerda	2,73	254	1,89
Centro	2,82	1061	2,04
Dereita	2,20	279	2,03
Total	2,70	1594	2,03

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Tampouco é a xente de dereitas a que lle atribúe responsabilidades ao Goberno central en maior medida, como ocurría na primeira vaga, senón a situada no centro.

Localización na escala esquerda-dereita e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

Ideoloxía recodificado	Media	N	Desv. típ.
Esquerda	2,21	254	1,84
Centro	2,22	1061	1,93
Dereita	2,11	279	1,96
Total	2,20	1594	1,92

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

7. Localización na escala de nacionalismo

Hai unha maior concentración de entrevistados na categoría “Algo nacionalista” nesta vaga que no momento anterior, en detrimento das outras dúas categorías (sobre todo da categoría “Nada nacionalista” que descende un 11%).

Localización na escala de nacionalismo

	N	%
Esquerda	259	15,8
Nada nacionalista	304	19,9
Algo nacionalista	1024	67,1
Moi nacionalista	198	13,0
Total	1526	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

En canto á atribución de responsabilidades á CA en relación co sentimento nacionalista, invértese neste caso a tendencia observada na primeira vaga de 2006, xa que agora son as persoas “Nada nacionalistas” as que lle atribúen en maior medida as responsabilidades á CA (cando antes eran as persoas “Algo” e “Moi” nacionalistas).

Localización na escala de nacionalismo e Atribución de responsabilidades á CA

Nacionalismo	Media	N	Desv. típ.
Nada nacionalista	2,88	301	1,90
Algo nacionalista	2,82	998	2,02
Moi nacionalista	2,49	189	2,07
Total	2,79	1488	2,01

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Tampouco se mantén a tendencia dunha maior atribución ao Goberno central por parte dos “Nada” nacionalistas nesta segunda vaga, aínda que, neste caso, seguen sendo os “Moi” nacionalistas os que conceden menor nivel de competencias a este nivel.

Localización na escala de nacionalismo e Atribución de responsabilidades ao Goberno central

Nacionalismo	Media	N	Desv. típ.
Nada nacionalista	2,23	301	1,87
Algo nacionalista	2,31	998	1,88
Moi nacionalista	2,15	189	2,09
Total	2,28	1488	1,90

8. Valoración global

Non se observan grandes diferenzas na distribución de frecuencias da valoración global para esta segunda vaga da EGAP.

Valoración global		
	N	%
-7	16	1,5
-6	10	0,9
-5	44	4,0
-4	54	4,8
-3	82	7,4
-2	103	9,3
-1	154	13,8
0	192	17,2
1	102	9,2
2	91	8,2
3	100	9,0
4	51	4,6
5	57	5,1
6	21	1,9
7	35	3,2
Total	1113	100

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Tampouco se observa ningunha relación entre a valoración e a atribución de responsabilidades á CA ou ao Goberno central.

Valoración global e Atribución de responsabilidades á CA			
	Media	N	Desv. típ.
-7	2,30	15	2,53
-6	1,42	8	1,63
-5	3,19	42	2,28
-4	3,08	53	1,81
-3	2,09	80	1,82
-2	2,70	103	1,97
-1	3,04	150	1,96
0	2,93	186	2,17
1	2,63	100	2,01
2	3,05	85	1,78
3	2,32	100	1,97
4	2,80	49	2,43
5	2,81	57	1,99
6	2,60	21	2,29
7	2,82	34	2,15
Total	2,76	1084	2,04

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

Valoración global e Atribución de responsabilidades ao Goberno central			
	Media	N	Desv. típ.
-7	2,57	15	2,45
-6	3,77	8	2,66
-5	2,24	42	1,92
-4	2,10	53	1,57
-3	2,50	80	2,01
-2	2,59	103	2,16
-1	2,21	150	1,79
0	2,19	186	1,83
1	2,47	100	1,83
2	1,97	85	1,62
3	3,08	100	2,09
4	2,63	49	1,94
5	1,90	57	1,68
6	2,90	21	2,38
7	2,02	34	2,16
Total	2,37	1084	1,93

Fonte: 2ª vaga EGAP (2006)

ISBN 978-84-453-4428-6



9 788445 344286



XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA,
ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E
XUSTIZA



Escola Galega de
Administración
Pública